

РЕГУЛАТИВА НА КОМИСИЈАТА (ЕУ) 2015/1222

од 24 јули 2015 година

**воспоставување на упатство за алокација на
капацитетите и управување со загушувањето**

(Текст со важност за ЕЕА)

РЕГУЛАТИВА НА КОМИСИЈАТА (ЕУ) 2015/1222

ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА,

земајќи го предвид Договорот за функционирање на Европската унија,

земајќи ја предвид Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009 на Европскиот парламент и Советот од 13 јули 2009 година за условите за пристап до мрежата за прекугранична размена на електрична енергија и укинување на Регулативата (ЕЗ) бр. 1228/2003 (1), а особено член 18, став 3, точка (б) и став 5,

бидејќи:

- 1) Итното завршување на целосно функционален и меѓусебно поврзан внатрешен пазар на енергија е од клучно значење за целите за одржување на безбедно снабдување со енергија, зголемување на конкурентноста и обезбедување дека сите корисници можат да купат енергија по пристапни цени. Добро функционалниот внатрешен пазар на електрична енергија треба соодветно да ги поттикне производителите да инвестираат во нови производствени капацитети, вклучително и електрична енергија од обновливи извори, посветувајќи особено внимание на најизолираните земји-членки и региони на енергетскиот пазар на Унијата. Добро функционалниот пазар, исто така, треба да им обезбеди на клиентите соодветни мерки за промовирање на поефикасна употреба на енергијата, а предуслов за тоа е безбедно снабдување со енергија.
- 2) Безбедното снабдување со енергија е суштински елемент на јавната безбедност, па затоа е нераскинливо поврзано со ефикасното функционирање на внатрешниот пазар на електрична енергија и интеграцијата на изолираните пазари на електрична енергија на земјите-членки. Струјата може да стигне до граѓаните на Унијата само преку мрежата. Функционалните пазари на електрична енергија, а особено мрежите и другите основни средства поврзани со снабдувањето со електрична енергија, се од суштинско значење за јавната безбедност, економската конкурентност и благосостојбата на граѓаните на Унијата.
- 3) Регулатива (ЕЗ) бр. 714/2009 постави правила за услови за пристап до мрежата за прекугранична размена на електрична енергија кои не се дискриминаторски и, особено, правила за алокација на капацитетот и управување со загушувањето во однос на интерконекторите и преносните системи кои влијаат на прекуграничните текови на електрична енергија. Со цел да се придвижи кон вистински интегриран пазар на електрична енергија, треба дополнително да се усогласат постојните правила за алокација на капацитети, управување со загушувањето и трговијата со електрична енергија. Затоа, оваа Регулатива воспоставува минимални хармонизирани правила, чија крајна цел е единечно day-ahead спојување на пазарот (coupling) и intraday спојување на пазарот со цел да се обезбеди јасна правна рамка за ефикасен и модерен систем на

алокација на капацитети и управување со загушувањето, што ќе го олесни тргувањето со електрична енергија низ Унијата во корист на потрошувачите, овозможуваат поефикасно користење на мрежата и зголемување на конкуренцијата.

- 4) Со цел да се имплементира day-ahead спојување на пазарот и intraday спојување на пазарот, ТСО-ата мора на координиран начин да го пресметаат расположливиот прекуграничен капацитет. За таа цел, тие треба да воспостават заеднички модел на мрежа, вклучувајќи часовни проценки на производството, оптоварувањето и состојбата на мрежата. Расположливите капацитети нормално треба да се пресметаат со т.н метод на пресметка заснован на текови на моќност, кој зема предвид дека електричната енергија може да тече низ различни патеки и го оптимизира расположливиот капацитет во мрежите кои се многу меѓузависни. Расположливиот прекуграничен капацитет треба да биде еден од најважните податоци за понатамошниот процес на пресметување во кој се усогласуваат сите понуди за продажба и купување од целата Унија собрани на берзите за електрична енергија, земајќи го предвид расположливиот прекуграничен капацитет во економски оптимален начин. Единечно day-ahead спојување на пазарот и intraday спојување на пазарот гарантира дека енергијата вообичаено тече од области со пониска цена во области со повисока цена.
- 5) Оператор на спојување на пазарите – МСО (во понатамошниот текст МСО) користи специјален алгоритам за оптимално усогласување на понудите за продажба и купување. Резултатите од пресметките мора да бидат достапни за сите берзи за електрична енергија според принципот на недискриминација. Врз основа на резултатите од пресметката направена од МСО, берзите за електрична енергија треба да ги информираат своите корисници за успешните понуди за продажба и купување. Енергијата потоа треба да се пренесе преку мрежата според резултатите од пресметките на МСО. Слични се постапките за единечно day-ahead спојување на пазарот и intraday спојување на пазарот, со исклучок што за intraday спојување на пазарот е потребно да се користи континуирана процедура во текот на денот, а не една пресметка како кај day-ahead спојување на пазарот.
- 6) Пресметките на капацитетите за day-ahead и intraday пазарни периоди треба да се координираат барем на регионално ниво со цел да се обезбеди сигурна пресметка на капацитетите и да се направи оптимален капацитет достапен на пазарот. За да се утврдат влезните податоци, пристапот до пресметките и барањата за потврда, неопходно е да се создадат заеднички методологии за пресметка за регионален капацитет. Информациите за расположливиот капацитет треба да се ажурираат навремено врз основа на најновите информации преку ефективна пресметка на капацитетот.
- 7) Дозволен се два пристапа за пресметување на прекуграничниот капацитет: пристап заснован на текови на моќност или пристап заснован на координиран преносен капацитет на мрежата. Пристапот заснован на тековите на моќност треба да се примени како главен пристап за пресметка на капацитетот за day-

ahead и пресметка на капацитети во intraday кога постои голема меѓузависност на прекуграничниот капацитет. Пристапот заснован на тековите на моќност треба да се воведе само откако ќе се консултираат учесниците на пазарот и ќе им се даде доволно време да се подготват за да може транзицијата да продолжи непречено. Пристапот за координиран нето преносен капацитет треба да се применува само во региони каде што прекуграничниот капацитет е помалку меѓузависен и може да се покаже дека пристапот заснован на текови на моќност нема да донесе додадена вредност.

- 8) За процесите на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, неопходно е да се воспостави заеднички модел на мрежа кој претставува поврзан европски систем за координирано пресметување на прекуграничниот капацитет. Моделот на заедничката мрежа треба да содржи модел на преносниот систем со локацијата на производните единици и потрошувачите важни за пресметка на прекуграничниот капацитет. За создавање на заеднички модел на мрежа, од суштинско значење е секој ТСО да обезбеди точни и навремени информации.
- 9) Од секој ТСО треба да се бара да подготви индивидуален модел на мрежа на својот систем и да го испрати до ТСО-ата одговорни за нивната интеграција во заеднички модел на мрежа. Индивидуалните модели на мрежа треба да содржат информации од производните и потрошувачките единици.
- 10) ТСО-ата треба да применат заеднички сет на корективни мерки како што се тргување во обратен правец или редиспечирање за да се решат внатрешното загушување и прекуграничното загушување. ТСО-ата треба да ја координираат примената на корективни мерки при пресметување на капацитетот со цел да придонесат за поефикасна алокација на капацитетите и да избегнат непотребни ограничувања на прекуграничните капацитети.
- 11) Областите на тргување кои ја рефлектираат дистрибуцијата на понудата и побарувачката претставуваат основен принцип на тргување на пазарот на електрична енергија и предуслов за остварување на целосниот потенцијал на методите за алокација на капацитетот, вклучувајќи го и методот заснован на тековите на моќност. Затоа, областите на тргување треба да се назначат за да се обезбеди ефективно управување со загушувањето и севкупна ефикасност на пазарот. Областите на тргување може последователно да се променат со разделување, спојување или прилагодување на границите на областите. Областите на тргување треба да бидат исти за сите пазарни периоди. Постапката за преиспитување на конфигурациите на областите на тргување предвидена во оваа Регулатива ќе игра важна улога во утврдувањето на структурните тесни грла и ќе овозможи поефикасно разграничување на областите на тргување.
- 12) ТСО-ата треба да спроведат координирано редиспечирање од прекугранична важност или координирано тргување во обратен правец на или над регионално ниво. Редиспечирањето од прекугранична важност или тргувањето во обратен правец треба да се координира со внатрешно редиспечирање или тргување во обратен правец во контролната област.

- 13) Капацитетот мора да се додели во пазарните периоди day-ahead и во intraday со користење на имплицитни методи на алокација, поточно методи за заедничка алокација на електрична енергија и капацитет. Во случај на единечно day-ahead спојување на пазарот, тој метод треба да биде имплицитна аукција, а во случај на единечно intraday спојување на пазарот, треба да биде континуирана имплицитна алокација. Методот на имплицитна аукција треба да се потпира на ефикасни и навремени интерфејси меѓу ТСО-ата, берзите за електрична енергија и низа други Страни за да се обезбеди ефикасна алокација на капацитетот и управување со загушувањето.
- 14) За единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, неопходно е да се користат постоечките оператори на пазар и веќе применетите решенија, доколку е потребно, без да се спречи конкуренцијата на нови оператори заради ефикасност и со цел да се применува единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот што е можно поскоро.
- 15) Комисијата може, во соработка со Агенцијата за соработка на регулаторите за енергетика (во натамошниот текст: „Агенција“) да основа или да назначи регулаторен субјект за вршење на вообичаените функции на МСО поврзани со функционирањето на пазарот во единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот.
- 16) Развојот на поликвидни intraday пазари кои ќе им понудат на учесниците можност да ги балансираат своите позиции поблиску до реалното време, треба да ја олесни интеграцијата на обновливите извори на енергија на пазарот на електрична енергија на Унијата и на тој начин да ги олесни целите на политиката за обновлива енергија.
- 17) Треба да се гарантираат прекуграничниот капацитет за intraday и day-ahead за да се овозможи ефикасна прекугранична алокација.
- 18) За да се спроведат имплицитни аукции на ниво на Унијата, неопходно е да се обезбеди процедура на ценовен спојување на пазарот на ниво на Унијата. Оваа постапка треба да го почитува преносниот капацитет и ограничувањата за алокација и треба да биде дизајнирана да овозможи примена или проширување низ Унијата и развој на идни нови видови производи.
- 19) Берзите за електрична енергија собираат купопродажни понуди во различни периоди кои служат како неопходни влезни податоци за пресметка на капацитетот во процесот на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот. Затоа, правилата за тргување со електрична енергија предвидени во оваа Регулатива бараат институционална рамка за берзите на електрична енергија. Заедничките барања за определување на НОПЕЕ и за нивните задачи треба да го олеснат постигнувањето на целите на Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009 и да овозможат единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот соодветно да го земат предвид внатрешниот пазар.
- 20) Воведувањето на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот процедура бара соработка на потенцијално конкурентни берзи за електрична енергија со цел да се воспостават заеднички пазарни спојување на пазарот

функции. Затоа мониторингот и усогласеноста на конкуренцијата се од најголема важност во однос на овие заеднички функции.

- 21) И покрај создавањето на доверлив алгоритам за оптимално усогласување на понудите за продажба и купување и соодветни процедури за back-up, постојат можни ситуации во кои процедурата за усогласување на пазарната цена не може да даде резултати. Затоа, ќе бидат потребни алтернативни решенија на национално и регионално ниво за да се осигура дека капацитетот сè уште може да се додели.
- 22) Потребно е да се воведат доверлива цена на преносниот капацитет за intraday пазарниот период што ќе го одрази загушувањето во случај на недоволен капацитет.
- 23) Сите реални направени трошоци поврзани со гарантирањето на гарантираниот капацитет и воспоставувањето процедури за усогласеност со оваа Регулатива мора да се компензираат навремено преку мрежните тарифи или соодветни механизми. НОПЕЕ, вклучително и оние кои вршат функции МСО, треба да имаат право на надомест на нивните направени трошоци доколку тие се навистина направени и доколку се разумни и пропорционални.
- 24) Правилата за споделување на заедничките трошоци за единечно day-ahead спојување на пазарот и единечно intraday спојување на пазарот пред назначени оператори на пазарот на електрична енергија и ТСО од различни земји-членки треба да се договорат пред почетокот на процесот на имплементација за да се избегнат одложувања и спорови предизвикани со споделување на трошоците.
- 25) Неопходна е соработка меѓу ТСО-ата, НОПЕЕ и регулаторните тела за да се поттикне комплетирањето и ефикасното функционирање на внатрешниот пазар на електрична енергија и да се обезбеди оптимално управување, координирано работење и претпазлив технички развој на преносниот систем на електрична енергија во Унијата. ТСО-ата, НОПЕЕ и регулаторните тела треба да ги искористат предностите на синергиите што произлегуваат од проектите за алокација на капацитети и управување со застојот и на тој начин да придонесат за развојот на внатрешниот пазар на електрична енергија. Тие треба да го применат стекнатото искуство, да ги почитуваат донесените одлуки и да ги применат решенијата развиени како дел од тие проекти.
- 26) За да се обезбеди тесна соработка помеѓу ТСО-ата, НОПЕЕ и регулаторните органи, неопходно е да се воспостави стабилна, сигурна и недискриминаторска рамка за управување на Унијата за единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот.
- 27) Целта на оваа Регулатива, односно воспоставување на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, не може успешно да се постигне без одреден сет на усогласени правила за пресметка на капацитетите, управување со застојот и трговија со електрична енергија.
- 28) Сепак, единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот треба да се спроведува само постепено, бидејќи регулаторната рамка за тргување со електрична енергија и физичката структура на преносната мрежа се карактеризираат со значителни разлики помеѓу земјите-членки и регионите.

Затоа, воведувањето на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот бара постепено усогласување на постоечките методологии за пресметка на капацитети, алокација на капацитети и управување со загушувањето. Според тоа, единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот може да се воведат на регионално ниво како преоден чекор доколку е потребно.

- 29) За единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот е потребно воведување на усогласени максимални и минимални цени на порамнување, кои придонесуваат за зајакнување на условите за инвестирање во безбедни капацитети и долгорочно безбедно снабдување во и меѓу земјите-членки.
- 30) Со оглед на екстремно високото ниво на сложеност и детали на условите или методологиите потребни за целосна имплементација на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, ТСО-ата и НОПЕЕ треба да развијат одредени детални услови или методологии, кои треба да бидат одобрени од регулаторни тела. Сепак, работата на ТСО-ата и берзите за електрична енергија за изработка на одредени одредби и услови или методологии, како и одобрувањето на регулаторните тела потоа, не смее да го одложи завршувањето на внатрешниот пазар на електрична енергија. Затоа, неопходно е да се вклучат посебни одредби за соработка меѓу ТСО-ата, НОПЕЕ и регулаторните органи.
- 31) Во согласност со член 8 од Регултивата (ЕЗ) бр. 713/2009 на Европскиот парламент и на Советот (2), Агенцијата треба да донесе одлука доколку надлежните национални регулаторни органи не можат да постигнат договор за заедничките услови или методологии.
- 32) Оваа Регултива е развиена во тесна соработка со Агенцијата за соработка на ренергетски регулатори (ACER), Европската мрежа на преносни систем оператори (ENTSO) за електрична енергија и засегнатите Страни со цел транспарентно и партиципативно усвојување на ефективни, избалансирани и пропорционални правила. Во согласност со член 18, став 3 од Регултивата (ЕЗ) бр. 714/2009, Комисијата ќе се консултира со ACER, ENTSO за електрична енергија и други релевантни чинители, особено НОПЕЕ, пред да предложи какви било измени на оваа Регултива.
- 33) Оваа Регултива го дополнува Анекс I на Регултивата (ЕК) бр. 714/2009 во согласност со принципите утврдени во Член 16 од таа Регултива.
- 34) Поради значајните предизвици за воведување единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот на тековниот пазар во Ирска и Северна Ирска, тој претрпе големи промени. Затоа, потребно е дополнително време за спроведување на делови од оваа Регултива и за воспоставување одреден број преодни подготовки.
- 35) Мерките предвидени во оваа Регултива се во согласност со мислењето на Комитетот од член 23 став 1 од Регултивата (ЕЗ) бр. 714/2009,

ГО ДОНЕСЕ ОВАА РЕГУЛАТИВА:

ГЛАВА I ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет и рамки на примена

1. Оваа Регулатива утврдува детални насоки за алокација на прекуграничен капацитет и управување со загушување на day-ahead и intraday пазарите, вклучително и барањата за развој на заеднички методологии за одредување на количината на капацитетот истовремено достапен помеѓу областите за тргување и критериумите за евалуација на ефикасност и преиспитување на определувањето на областите за тргување.
2. Оваа Регулатива се применува на сите преносни системи и интерконекторите во Унијата, освен за офшор преносни системи кои не се поврзани со други преносни системи преку далеководи.
3. Во земјите-членки каде што има повеќе од еден ТСО, оваа Регулатива се применува на сите ТСОа во таа земја-членка. Доколку ТСО-то нема функција од суштинско значење за обврските според оваа Регулатива, земјите-членки може да обезбедат одговорноста за исполнување на тие обврски да се пренесе на еден или повеќе различни специфични ТСОа.
4. Единечно day-ahead или intraday спојување на пазарот во Унијата може да се отвори за операторите на пазарот и ТСО-ата кои работат во Швајцарија, под услов главните одредби од законодавството на Унијата за пазарот на електрична енергија да се применуваат во националниот закон на таа земја и дека има меѓувладин договор за соработка во областа на енергетиката меѓу Унијата и Швајцарија.
5. Доколку се исполнети условите од претходниот став 4, Комисијата одлучува за учество на Швајцарија во единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот врз основа на мислење на Агенцијата. Правата и обврските на НОПЕЕ од Швајцарија и ТСО-ата што се вклучуваат во единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот мора да бидат конзистентни со правата и обврските на НОПЕЕ и ТСО-а кои работат во Унијата со цел да се овозможи непречено функционирање на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот

системите кои се применуваат на ниво на Унијата и еднакви услови за сите засегнати Страни.

Член 2

Дефиниции

За целите на оваа Регулатива, дефинициите од Член 2 од Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009, Член 2 од Регулативата на Комисијата (ЕУ) бр. 543/2013 (3) и Член 2 од Директивата 2009/72/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот (4).

Дополнително, се применуваат следните дефиниции:

1. **„индивидуален модел на мрежа“** значи збир на податоци што ги опишуваат карактеристиките на електроенергетскиот систем (производство, оптоварување и мрежна топологија) и придружните правила за промена на овие карактеристики во текот на пресметките за капацитет изготвен од надлежниот ТСО, наменет за комбинирање со други индивидуални модели на мрежа за да се создаде заеднички модел на мрежа;
2. **„заеднички модел на мрежа“** значи збир на податоци на ниво на Унијата договорени од неколку ТСОа и кои ги опишуваат главните карактеристики на електроенергетскиот систем (производство, оптоварување и мрежна топологија) и правилата за промена на овие карактеристики при пресметка на капацитетот;
3. **„Област за пресметка на капацитетите“** значи географска област во која се применува координираната пресметка на капацитетите;
4. **„сценарио“** е предвидената состојба на електроенергетскиот систем во даден период;
5. **„нето позиција“** значи нетиран збир на извоз и увоз на електрична енергија за секоја пазарна временска единица за областа на тргување;
6. **„Ограничувања за алокација“** значи ограничувања што треба да се почитуваат при алокацијата на капацитетот за да го одржуваат преносниот систем во рамките на оперативните сигурносни ограничувања и не се пренесени во прекуграничниот капацитет или кои се потребни за да се зголеми ефикасноста на алокацијата на капацитетот;
7. **„оперативни сигурносни ограничувања“** се прифатливи работни ограничувања за безбедно функционирање на системот како што се термички ограничувања, ограничувања на напонот, ограничувања на струја на куса врска, ограничувања на фреквенцијата и ограничувања на динамичка стабилност;
8. **„пристап заснован на координиран преносен капацитет на мрежата“** значи метод за пресметување на капацитетот заснован на принципот на однапред проценување и одредување на максималната енергија за размена помеѓу соседните области на тргување;
9. **„пристап на текови на моќност“** значи метод за пресметување на капацитетот во кој размената на енергија помеѓу областите на тргување е ограничена со

коэффициентите за дистрибуција на тековите на моќност и достапните ограничувања на критичните мрежни елементи;

10. **„случаен испад“** значи идентификуван и можен дефект на елемент или дефект на елемент што веќе се случил, вклучувајќи не само елементи на преносниот систем, туку и значајни корисници на мрежата и елементи на дистрибутивната мрежа, доколку се важни за безбедно работа на преносниот систем;
11. **„субјект одговорен за координирана пресметка на преносниот капацитет“** значи субјект или субјекти кои имаат задача да пресметуваат преносен капацитет, на регионално или повисоко ниво;
12. **„метод на промена на производството“** значи метод за претворање на промената во нето-позицијата на дадена област на тргување во проценети зголемувања или намалувања на внесување во моделот на заедничката мрежа;
13. **„корективна мерка“** е секоја мерка преземена рачно или автоматски од ТСО или повеќе ТСОа со цел да се одржи безбедноста на работата на системот;
14. **„Граница на доверба“** значи намалување на прекуграничниот капацитет за покривање на неизвесноста во пресметката на капацитетот;
15. **„пазарно време“** значи средноевропско летно сметање на времето или средноевропско време, кое и да е во сила;
16. **„приход од загушувањето“** значи приход добиен како резултат на алокација на капацитетот;
17. **„Пазарен загушување“** значи ситуација во која економскиот вишок на единечно day-ahead или intraday спојување на пазарот е ограничен од прекуграничниот капацитет или со ограничувањата за алокација;
18. **„физичко загушување“** е секоја состојба на мрежата кога предвидените или реализираните текови на моќност ги нарушуваат термичките ограничувања на мрежните елементи и напонската стабилност или ограничувањата на аголната стабилност на електроенергетскиот систем;
19. **„структурно загушување“** значи загушување во преносниот систем што може недвосмислено да се одреди, е предвидлив, географски стабилен во одреден временски период и често се повторува во состојби на нормална работа на електроенергетскиот систем;
20. **„усогласување“** значи метод на тргување со кој налозите за продажба се распределуваат на соодветни налози за купување со цел да се обезбеди највисок економски вишок за единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот;
21. **„налог“** значи намера за купување или продавање енергија или капацитет изразени од страна на учесник на пазарот, што подлежи на наведените услови за извршување;
22. **„усогласени налози“** значи сите налози за продажба и купување добиени со алгоритам за усогласување на пазарната цена или алгоритам за усогласување на континуирано тргување;
23. **„номиниран оператор на пазар на електрична енергија - НОПЕЕ“** е субјект назначен од надлежниот орган за извршување на задачите поврзани со единечно day-ahead или единечно intraday спојување на пазарот;

24. **„заедничка книга на налози“** значи модул во системот на континуирано intraday спојување на пазарот кој ги собира сите соодветни налози од НОПЕЕ кои учествуваат во единечно intraday спојување на пазарот и врши континуирано усогласување на овие налози;
25. **„тргување“** значи еден или повеќе совпаднати налози;
26. **„единечно day-ahead спојување на пазарот“** значи процес на аукција во кој собраните налози се усогласуваат и прекуграничниот капацитет истовремено се доделува за различни области на тргување на day-ahead пазарот;
27. **„единечно intraday спојување на пазарот“** значи континуиран процес во рамките на кој се усогласуваат собраните налози и истовремено се доделува прекуграничниот капацитет за различни области на тргување на intraday пазарот;
28. **„Алгоритам за спојување на пазарот на пазарната цена“** значи алгоритам што се користи за единечно day-ahead спојување на пазарот за симултано усогласување на налозите и за алокација на прекуграничен капацитет;
29. **„Алгоритам за усогласување на континуирано тргување“** значи алгоритам што се користи за усогласување на налози во единечно intraday спојување на пазарот и континуирана алокација на прекуграничен капацитет;
30. **„Функција на МСО“** значи задача за усогласување на налозите од day-ahead и intraday пазарите за различни области на тргување додека истовремено се доделува прекуграничниот капацитет;
31. **„цена на порамнување“** е цената утврдена според највисокиот прифатен налог за продажба и најнискиот прифатен налог за купување на пазарот на електрична енергија;
32. **„планирана размена“** значи трансфер на електрична енергија планиран помеѓу географските области, за секоја пазарна временска единица и дадена насока;
33. **„субјект одговорен за пресметка на планираните размени“** значи субјект или субјекти кои имаат задача да пресметуваат планирани размени;
34. **„day-ahead пазарен период“** е период на тргување на пазарот на електрична енергија што трае до затворањето на day-ahead пазарот, во кој, за секоја пазарна временска единица, производите се тргуваат ден пред денот на испораката;
35. **„Гарантен краен рок на day-ahead“** е моментот после кој се гарантира прекуграничен капацитет;
36. **„време на затворање на day-ahead пазарот“** значи време до кое налозите се прифаќаат на day-ahead пазарот;
37. **„intraday пазарен период“** е период на тргување на пазарот на електрична енергија од моментот на отворање на прекуграничен intraday пазар до моментот на неговото затворање, во кој за секоја пазарна временска единица производите се тргуваат пред испораката на тргуваните производи;
38. **„intraday прекугранично отворање на GTC“** - значи моментот после кој прекуграничниот капацитет може да се тргува за одредена пазарна временска единица на одредена граница помеѓу областите на тргување;

39. **„intraday прекугранично затворање на ГТС“** - значи моментот по кој повеќе не е дозволена алокација на прекуграничен капацитет за дадена пазарна временска единица;
40. **„Модул за управување со капацитет“** значи систем кој содржи ажурирани информации за расположливите прекугранични капацитети за алокација на intraday прекуграничен капацитет;
41. **„нестандарден intraday производ“** значи производ за континуирано intraday спојување на пазарот што не е наменет за континуирана испорака на енергија или за период кој надминува една пазарна временска единица со посебни карактеристики креирани да ја одразуваат нормалната работа на системот или потребите на пазарот, на пример налози кои опфаќаат повеќекратни пазарни временски единици или производи кои ги одразуваат трошоците за стартување на производствени единици;
42. **„Централна договорна Страна“** значи субјект или субјекти кои имаат задача да склучуваат договори со учесниците на пазарот преку обновување на договори кои се резултат на процесот на усогласување и организирање на пренос на нето позиции кои се резултат на алокација на капацитетот со други централни договорни Страни или shipping agents;
43. **„Shipping agents“** значи ентитет или субјекти задолжени за пренос на нето позиции помеѓу различни централни договорни Страни;
44. **„гаранција“** значи гаранција дека правата на капацитет помеѓу областите на тргување ќе останат непроменети и дека во случај на нивна промена ќе се исплати компензација;
45. **„виша сила“** значи секој непредвидлив или невообичаен настан или ситуација надвор од разумна контрола на ТСО, а не поради вина на ТСО, која не може да се избегне или надмине со разумна предвидливост и трудољубивост, што не може да се реши со мерки кои се од технички, финансиска или економска гледна точка разумно можни за ТСО, што всушност се случило и е објективно проверливо, и што го оневозможува ТСО да ги исполнува, привремено или трајно, своите обврски во согласност со оваа Регулатива;
46. **„Економски суфицит за единечно day-ahead или intraday спојување на пазарот“** значи збир од i) вишокот на добавувачот за единечно day-ahead или intraday спојување на пазарот за соодветниот период, ii. вишок на потрошувачите за единечно day-ahead или intraday спојување на пазарот, iii. приходи од загушување и iv. други поврзани трошоци и придобивки кога ја зголемуваат економската ефикасност за соодветниот период, каде што вишокот на добавувачот и потрошувачот е разликата помеѓу прифатените налози и цени на порамнување по единица за енергија помножена со количината на енергија од нарачката.

Член 3

Цели на соработка во алокацијата на капацитетите и управувањето со загушувањето

Цел на оваа Регулатива.

- (а) поттикнување на ефективна конкуренција во производството, трговијата и снабдувањето со електрична енергија;
- (б) обезбедување оптимална употреба на преносната инфраструктура;
- (в) обезбедување на безбедно функционирање на системот;
- (г) оптимизација на буџетот и алокација на прекугранични капацитети;
- (д) обезбедување фер и недискриминаторски третман на ТСО, НОПЕЕ, Агенцијата, регулаторните органи и учесниците на пазарот;
- (ѓ) обезбедување и подобрување на транспарентноста и веродостојноста на информациите;
- (е) придонесување за ефикасно долгорочно работење и развој на преносниот систем и електроенергетскиот сектор во Унијата;
- (ж) почитување на потребата од правичен и уреден пазар и правично и уредно формирање на цените;
- (з) создавање на еднакви услови за НОПЕЕ;
- (с) обезбедување недискриминаторски пристап до прекуграничниот капацитет.

Член 4

Назначување на НОПЕЕ и отповикување на назначувањето

1. Секоја земја чиј електроенергетски систем е поврзан со област на тргување во друга земја членка обезбедува назначување на еден или повеќе НОПЕЕ во рок од четири месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива за спроведување на единечно day-ahead или intraday спојување на пазарот. За таа цел, операторите на домашниот и странскиот пазар може да бидат поканети да поднесат барање за назначување како НОПЕЕ.
2. Секоја засегната земја-членка обезбедува дека најмалку еден НОПЕЕ е назначен во секоја област на тргување на нејзината национална територија. НОПЕЕ се именуваат за почетен период од четири години. Освен ако не се применува член 5(1), земјите-членки дозволуваат поднесување барање за назначување најмалку еднаш годишно.
3. Доколку земјите-членки не обезбедиле поинаку, регулаторните органи се органите за назначување одговорни за назначувањето на НОПЕЕ, мониторингот на усогласеноста со предусловите за назначување и, во случај на национални правни монополи, одобрувањето на надоместоците на НОПЕЕ или методологијата за пресметка на надоместоците на НОПЕЕ. Земјите-членки може да предвидат органи кои не се регулаторни органи да назначуваат органи. Во овие околности, земјите-членки обезбедуваат органот кој го назначува да ги

има истите права и обврски како и регулаторниот орган за ефективно извршување на неговите задачи.

4. Определното тело оценува дали кандидатите за НОПЕЕ ги исполнуваат предусловите утврдени во член 6. Овие предуслови се применуваат без оглед на тоа дали се именувани еден или повеќе НОПЕЕ. При донесување одлука за назначување НОПЕЕ, се избегнува каква било дискриминација меѓу кандидатите, особено меѓу странските и домашните кандидати. Доколку органот за назначување не е регулаторно тело, регулаторниот орган дава мислење за степенот до кој кандидатот за назначување ги исполнува условите за назначување утврдени во член 6. Назначените НОПЕЕ се отфрлаат само ако предусловите за ознаката од член 6 не се исполнети или во согласност со член 5 став 1.
5. НОПЕЕ назначен во една земја-членка има право да нуди услуги за day-ahead и intraday тргување со испорака во друга земја-членка. Правилата за тргување во последната земја-членка се применуваат без потреба од назначување како НОПЕЕ во таа земја-членка. Органите за назначување ги надгледуваат сите НОПЕЕ кои спроведуваат единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот и/или intraday спојување на пазарот во нивните земји-членки. Согласно член 19 од Регулативата 714/2009, органите за назначување обезбедуваат усогласеност на сите НОПЕЕ кои спроведуваат единечно day-ahead или intraday спојување на пазарот во нивните земји-членки со оваа Регулатива, без оглед на тоа каде се наоѓаат назначените НОПЕЕ. Органите одговорни за утврдување на НОПЕЕ, мониторингот и спроведувањето ги разменуваат сите информации потребни за ефективен мониторинг
6. на активностите на НОПЕЕ.
Назначениот НОПЕЕ мора да го извести органот назначен од друга земја-членка доколку предложи да се спроведе единечно day-ahead или intraday спојување на пазарот во таа земја-членка два месеци пред почетокот на работењето.
7. По исклучок од ставот 5 на овој член, земја-членка може да одбие трговски услуги на НОПЕЕ назначен во друга земја-членка:
 - (а) доколку постои национален правен монопол за day-ahead и intraday услуги во согласност со член 5, став 1, во земјата-членка или областа на тргување на земјата-членка во која се испорачува електричната енергија; или
 - (б) доколку земјата-членка во која се испорачува електричната енергија може да утврди постоење на технички пречки за испорака на електрична енергија купена на day-ahead и intraday пазар до таа земја-членка преку НОПЕЕ определени во друга земја-членка поради потребата да се обезбеди усогласеност со целите на оваа Регулатива и во исто време одржување на безбедноста на работата на системот; или
 - (в) ако правилата за тргување во земјата-членка на испорака на електрична енергија не се во согласност со испораката до таа земја-членка на електрична енергија купена врз основа на услугите за day-ahead и

- intraday тргување обезбедени од НОПЕЕ назначен во друга земја-членка;
или
- (г) доколку НОПЕЕ е национален правен монопол во согласност со член 5 во земјата-членка во која е назначен.
8. Во случај на одлука да се отфрлат услугите за day-ahead и intraday тргување со испорака на електрична енергија до друга земја-членка, земјата-членка на снабдување со електрична енергија ќе ја пријави својата одлука до назначениот НОПЕЕ и одлучувачкиот орган на земја-членка во која е назначен НОПЕЕ, како и Агенцијата и Комисијата. Одлуката за одбивање мора да биде соодветно оправдана. Во случаите утврдени со пасус б точки (б) и (в), одлуката за одбивање на услуги за тргување со испорака на електрична енергија до друга земја-членка исто така наведува како и до кога техничките пречки за тргување може да се надминат или правилата за домашно тргување може да се усогласат со трговија со услуги со испорака на електрична енергија до друга земја членка. Органот за назначување на земјата-членка која ги одбила услугите за тргување ја испитува одлуката и објавува мислење за тоа како да се отстранат пречките за трговските услуги или да се усогласат трговските услуги со правилата за тргување.
9. Земјата-членка во која е назначен НОПЕЕ обезбедува означувањето да биде отповикано доколку НОПЕЕ престане да ги исполнува предусловите наведени во Член 6 и не успее повторно да се усогласи со нив во рок од шест месеци по пријавата од назначениот орган за неисполнување на предусловите. Доколку регулаторниот орган не е одговорен за назначување и мониторинг, се консултира со него за отповикување. Органот кој го назначува, исто така, ги информира органите назначувачи на другите земји-членки каде што тој назначен НОПЕЕ работи за неговото неисполнување на предусловите во исто време кога го информира НОПЕЕ.
10. Доколку назначениот орган на земјата-членка утврди дека НОПЕЕ кој работи, но не е назначен во нејзината земја, не ги исполнува условите од член 6 во врска со активностите што ги врши во таа земја, мора да го извести назначениот НОПЕЕ за неисполнување на предусловите. Доколку НОПЕЕ не ги исполни условите повторно во рок од три месеци од известувањето за неусогласеност, органот кој го назначува може да го суспендира своето право да нуди услуги за day-ahead и intraday во таа земја-членка се додека НОПЕЕ повторно не одговара на предусловите. Органот за назначување известува до органот за назначување на земјата-членка во која е назначен НОПЕЕ, Агенцијата и Комисијата.
11. Органот за назначување ја известува Агенцијата за назначувањето и отповикувањето на НОПЕЕ. Агенцијата води список на НОПЕЕ, нивниот статус и место на работа.

Член 5

Определување на НОПЕЕ во случај на национален правен монопол за услуги за тргување

1. Доколку национален правен монопол за day-ahead и intraday услугите за тргување што го исклучува назначувањето на повеќе од еден НОПЕЕ веќе постои во моментот на стапување во сила на оваа Регулатива во земја-членка или област на тргување на земја-членка, релевантната земја-членка мора да ја извести Комисијата во рок од два месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива и може да одбие да назначи повеќе од еден НОПЕЕ по област на тргување.

Доколку има повеќе кандидати за назначување на еден НОПЕЕ, релевантната земја-членка ќе го назначи кандидатот кој најдобро ги исполнува предусловите наведени во член 6. Ако земјата-членка одбие да назначи повеќе од еден НОПЕЕ по област на тргување, надлежниот национален орган ги прилагодува или одобрува надоместоците на НОПЕЕ за тргување во day-ahead и intraday пазарите, во доволно време пред нивното стапување во сила или ги утврдува методологиите за пресметка на надоместоците.

Во согласност со член 4, став 6, релевантната земја-членка може исто така да одбие услуги за прекугранично тргување понудени од НОПЕЕ назначен во друга земја-членка; сепак, заштитата на постојните берзи на електрична енергија во таа земја-членка од економски тешкотии па се до пазарна конкуренција не е оправдана причина за одбивање.

2. За целите на оваа Регулатива, се смета дека постои национален правен монопол доколку националното законодавство изречно предвидува дека day-ahead и intraday услугите за тргување може да ги врши најмногу еден субјект во земја-членка или област на тргување на земја-членка.
3. Две години по стапувањето во сила на оваа Регулатива, Комисијата, согласно Член 24 од Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009 до Европскиот парламент и Советот доставува извештај за развојот единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот во земјите-членки, со посебен акцент на развојот на пазарната конкуренција помеѓу НОПЕЕ. Врз основа на тој извештај и ако Комисијата смета дека нема оправдување за продолжување на националните правни монополи или за континуираното одбивање на земја-членка да дозволи прекугранично тргување од НОПЕЕ назначен во друга земја-членка, Комисијата може да разгледа соодветни законодавни или други соодветни мерки за понатамошно зголемување на пазарната конкуренција и трговијата помеѓу и во рамките на земјите-членки. Во извештајот, Комисијата вклучува евалуација на управувањето со единечно day-ahead и intraday воспоставено со оваа Регулатива, со посебен акцент на транспарентноста на функциите на МСО, кои заеднички ги извршуваат НОПЕЕ. Врз основа на тој извештај и доколку Комисијата смета дека има нејаснотии во извршувањето на монополските функции на МСО и другите задачи на НОПЕЕ, Комисијата може да разгледа соодветни законски или други соодветни мерки кои дополнително ќе ги зголемат транспарентноста и ефикасното функционирање на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот.

Член 6

Предуслови за определување на НОПЕЕ

1. Кандидатот е назначен за НОПЕЕ само доколку ги исполнува следниве услови:
 - (а) има договорено или договара за соодветни ресурси за заедничко, координирано и усогласено спроведување на единечно day-ahead и/или intraday спојување на пазарот, вклучувајќи ресурси неопходни за извршување на функциите на НОПЕЕ, финансиски ресурси, потребната информатичка технологија, техничката инфраструктура и работните процедури или обезбедува докази дека ќе ги стекне овие ресурси во разумен подготвителен период пред да ги преземе своите задачи во согласност со Член 7;
 - (б) може да им овозможи на учесниците на пазарот отворен пристап до информации во врска со задачите на НОПЕЕ во согласност со Член 7;
 - (в) тој е исплатлив во однос на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот и, во рамките на своето внатрешно сметководство, води посебно книговодство за функциите на Операторот на market coupling и други активности со цел да се спречи вкрстеното субвенционирање;
 - (г) е деловно одвоен од другите учесници на пазарот до соодветен степен;
 - (д) доколку е назначен во земја-членка како национален правен монопол за day-ahead и intraday услугите за тргување, тој не може да ги применува надоместоците наведени во Член 5 став 1 за финансирање на своите day-ahead и intraday активности во која било земја-членка различна од онаа во кој ги наплатуваат наведените такси;
 - (е) може да ги третира сите учесници на пазарот на недискриминаторски начин;
 - (ж) има соодветни подготовки за мониторинг на пазарот;
 - (з) има склучено соодветни договори за транспарентност и доверливост со учесниците на пазарот и ТСО;
 - (с) може да ги обезбеди потребните услуги за финансиско порамнување и плаќање;
 - (с) може да ги воспостави потребните комуникациски системи и процедури за координација со ТСО на земјата-членка.
2. Предусловите за утврдување утврдени во став 1 се применуваат така што пазарната конкуренција помеѓу НОПЕЕ се организира на фер и недискриминаторски начин.

Член 7

Задачи на НОПЕЕ

1. НОПЕЕ дејствуваат како оператори на пазар на националните или регионалните пазари и, во соработка со ТСО, вршат единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот. Нивните задачи вклучуваат примање налози од учесниците на

пазарот, севкупна одговорност за усогласување и доделување налози во согласност со резултатите од единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, објавување цени и финансиско порамнување и плаќање на договори кои произлегуваат од тргувањето во согласност со релевантните договори и прописи на учесниците.

Во врска со единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, НОПЕЕ се особено одговорни за следните задачи:

- (а) спроведување на функциите на Операторот на market coupling утврдени во став 2 во координација со други НОПЕЕ;
- (б) заедничко утврдување на барањата за единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, барања за функции на Оператори на market coupling и алгоритам за ценовно поврзување на пазарот во однос на сите прашања поврзани со функционирањето на пазарот на електрична енергија согласно став 2 на овој Член и Членовите 36 и 37;
- (в) определување на максимални и минимални цени во согласност со членовите 41 и 54;
- (г) обезбедување анонимност и споделување на добиените информации за налозите неопходни за извршување на функциите на Операторот на market coupling предвидени во став 2 на овој Член и Членовите 40 и 53;
- (д) оценување на резултатите добиени од функциите на Операторот на market coupling утврдени во став 2 на овој Член, доделување наредби врз основа на овие резултати, потврдување на резултатите како конечни доколку се сметаат за точни и преземање одговорност за нив во согласност со Членовите 48 и 60;
- (е) известување до учесниците на пазарот за резултатите од нивните налози во согласност со Членовите 48 и 60;
- (е) делува како централна договорна страна за финансиско порамнување и плаќање во берзата за ел.енергија што е резултат на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот во согласност со Член 68, став 3;
- (ж) заедничко воспоставување со релевантните НОПЕЕ и ТСО на резервни процедури за функционирање на националните или регионалните пазари во согласност со Член 36, став 3, доколку функциите на Операторот за market coupling не обезбедуваат резултати во согласност со Член 39, став 2, земајќи ги предвид алтернативните постапки предвидени во Член 44;
- (з) заедничко доставување на прогнози за трошоци и информации за трошоците за единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот до надлежните регулаторни тела и ТСО кога трошоците на НОПЕЕ за воспоставување, измена и имплементација на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот се покриени со придонесот на соодветниот ТСО во согласност со Членовите 75 до 77 и Член 80;
- (с) Доколку е применливо, во согласност со Членовите 45 и 57, координирање на воспоставувањето подготовки кои се однесуваат на

повеќе од еден НОПЕЕ во областа на тргување со ТСО и спроведување на единечно day-ahead и/или intraday спојување на пазарот во согласност со одобрените подготовки.

2. НОПЕЕ ги извршуваат функциите на Оператори на market coupling заедно со другите НОПЕЕ. Овие функции го вклучуваат следново:
 - (а) развој и одржување на алгоритми, системи и процедури за единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот во согласност со Членовите 36 и 51;
 - (б) обработка на влезните податоци за прекуграничен капацитет и ограничувањата за алокација обезбедени од координираните изведувачи за пресметка на капацитетот во согласност со Членовите 46 и 58;
 - (в) имплементација на алгоритми за ценовен спојување на пазарот на пазарот и усогласување на континуирано тргување во согласност со Членовите 48 и 60;
 - (г) потврдување и испраќање на резултатите од единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот до НОПЕЕ согласно со Членовите 48 и 60.
3. Во рок од осум месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива, сите НОПЕЕ до сите регулаторни тела и Агенцијата доставуваат план со кој се утврдува како заеднички да се формираат и извршуваат функциите на Операторот на market coupling утврден во став 2., вклучувајќи ги и потребните нацрти на договори меѓу НОПЕЕ и со трети лица. Планот вклучува детален опис и предложениот временски рок за примена, кој не смее да биде подолг од 12 месеци, и опис на очекуваниот ефект од одредбите и условите или методологиите врз воспоставувањето и извршувањето на функциите на МСО во став 2.
4. Соработката на НОПЕЕ е строго ограничена на она што е неопходно за ефективно и безбедно проектирање, примена и извршување на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот. Заедничкото извршување на функциите на Операторот на market coupling се заснова на принципот на недискриминација и гарантира дека ниту еден НОПЕЕ нема неоправдана економска предност поради учество во функциите на Операторот на market coupling.
5. Агенцијата го следи напредокот на НОПЕЕ во воспоставувањето и извршувањето на функциите на Операторот на market coupling, особено во однос на договорната и регулаторната рамка и техничката подготвеност за извршување на функциите на Операторот на market coupling. Во рок од 12 месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива, Агенцијата ќе ја извести Комисијата дали напредокот во воспоставувањето и воведувањето на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот е задоволително. Агенцијата може во секое време да ја оцени ефикасноста и ефективноста на воспоставувањето и извршувањето на функциите на Операторот на market coupling. Доколку со таквата евалуација се утврди дека барањата не се исполнети, Агенцијата може да и препорача на Комисијата сите неопходни

дополнителни мерки за навремено, ефикасно и ефективно извршување на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот.

6. Доколку НОПЕЕ, согласно Член 7, став 3, не достават план за воспоставување на функциите на Операторот на market coupling од став 2 на овој Член за периоди на day-ahead и intraday пазарот, Комисијата може, во согласност со Член 9, став 4, да предложи измена на оваа Регулатива, земајќи го особено предвид назначувањето на ENTSO-E или друг субјект кој би ги извршувал функциите на MCO за единечно day-ahead спојување на пазарот или за intraday спојување на пазарот наместо НОПЕЕ.

Член 8

Задачи на TCO поврзани со единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот

1. Во земјите членки чии електроенергетски системи се приклучени на други земји членки, сите TCO учествуваат во единечно day-ahead intraday спојување на пазарот.
2. TCO треба:
 - (a) заеднички да ги утврдат барањата на TCO за алгоритам за спојување на пазарни цени и алгоритам за усогласување на континуирано тргување за сите аспекти поврзани со алокацијата на капацитетот во согласност со Член 37 став 1 точка (a);
 - (б) заеднички ги потврдуваат алгоритмите за совпаѓање во однос на барањата од точката (a) на овој став во согласност со Член 37, став 4;
 - (в) утврдување и извршување на пресметката на капацитет во согласност со Членовите 14 до 30;
 - (г) доколку е потребно, да воспостави алокација на прекуграничниот капацитет и другите аранжмани во согласност со Членовите 45 и 57;
 - (д) пресметува и испраќа прекуграничен капацитет и ограничувања за алокација во согласност со Членовите 46 и 58;
 - (f) однапред да ги провери резултатите од единечно day-ahead спојување на пазарот во однос на потврдените прекугранични капацитети и ограничувањата за алокација во согласност со Член 48 став 2 и Член 52;
 - (e) кога е потребно, воспоставува субјекти одговорни за пресметка на планираните размени со цел пресметување и објавување на планираните размени на границите меѓу областите на тргување во согласност со Членовите 49 и 56;
 - (ж) да ги почитуваат резултатите од единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот пресметана во согласност со Член 39 и Член 52;
 - (з) воспоставување и спроведување на соодветни алтернативни процедури за алокација на капацитетите во согласност со Член 44;
 - (s) предлага време на отворање и затворање на intraday меѓу областите на тргување согласно Член 59;

- (и) споделување на приходите од загушувањето во согласност со заеднички развиената методологија според Член 73;
- (j) кога е така договорено, тие дејствуваат како shipping agents за пренос на нето позиции во согласност со Член 68 став 6.

Член 9

Усвојување услови или методологии

1. ТСО и НОПЕЕ ги развиваат условите или методологиите што се бараат со оваа Регулатива и ги доставуваат на одобрување до надлежните регулаторни органи во роковите утврдени со оваа Регулатива. Кога неколку ТСО или НОПЕЕ треба да развијат и договорот предлог за услови или методологии во согласност со оваа Регулатива, вклучените ТСО и НОПЕЕ ќе бидат во тесна соработка. ТСО, со помош на ENTSO_E, и сите НОПЕЕ редовно ги информираат надлежните регулаторни тела и Агенцијата за напредокот на развојот на овие одредби и услови или методологии.
2. Доколку не можат да постигнат консензус меѓу себе, со квалификувано мнозинство ТСО и НОПЕЕ одлучуваат за предлозите за условите или методологиите во согласност со Член 9, став 6. Квалификувано мнозинство се постигнува во секоја соодветна гласачка класа на ТСО и НОПЕЕ. За квалификувано мнозинство за предлозите во согласност со Член 9 став 6 потребно е мнозинство од:
 - (а) ТСО или НОПЕЕ кои претставуваат најмалку 55% од земјите-членки и
 - (б) ТСО или НОПЕЕ кои ги претставуваат земјите-членки кои покриваат најмалку 65% од населението на Унијата.

Блокирачкото малцинство за одлуки во согласност со Член 9 став 6 мора да вклучува ТСО или НОПЕЕ кои претставуваат најмалку четири земји-членки, а доколку не се постигне, се смета дека е постигнато квалификувано мнозинство. За одлуките на ТСО согласно Член 9 став 6 се доделува по еден глас по земја-членка. Доколку има повеќе од еден ТСО на националната територија на една земја-членка, земјата-членка ги распределува гласовите помеѓу ТСО.

За одлуките на НОПЕЕ согласно Член 9 став 6 се доделува по еден глас по земја-членка. Бројот на гласови на секој НОПЕЕ е еднаков на бројот на земји-членки во кои е назначен. Доколку повеќе од еден НОПЕЕ е назначен на националната територија на една земја-членка, земјата-членка ги распределува гласовите меѓу НОПЕЕ, земајќи ја предвид количината на електрична енергија што одреден НОПЕЕ ја покрива во трансакциите во таа земја-членка во текот на претходната финансиска година.

3. Освен во случајот од Член 43 став 1, Член 44, Член 56 став 1, Член 63 и Член 74 став 1, ако тие не можат да постигнат консензус меѓу себе и ако предметните региони вклучуваат повеќе од пет земји-членки, ТСО кои одлучуваат за условите или методологиите во согласност со Член 9 став 7 одлучуваат со

квалификувано мнозинство. Квалификувано мнозинство се постигнува во секоја соодветна гласачка класа на ТСО и НОПЕЕ. За квалификувано мнозинство за предлозите во согласност со Член 9 став 7 потребно е мнозинство од:

- (а) ТСО кои претставуваат најмалку 72% од земјите-членки за кои станува збор и
- (б) ТСО кои ги претставуваат земјите-членки кои сочинуваат најмалку 65% од населението на предметниот регион.

Блокирачкото малцинство за одлуки во согласност со Член 9(7) мора да го вклучи најмалку минималниот број на ТСО кои претставуваат повеќе од 35 % од населението на земјите-членки учеснички, плус ТСО кои претставуваат најмалку една дополнителна засегната земја-членка, доколку не се смета дека е постигнато квалификуваното мнозинство.

ТСО кои одлучуваат за предлози за услови или методологии во согласност со Член 9(7) во однос на регионите составени од пет земји-членки или помалку, одлучуваат врз основа на консензус.

За одлуките на ТСО според Член 9(7), се доделува еден глас по земја-членка. Доколку има повеќе од еден ТСО на територијата на една земја-членка, земјата-членка ќе ги распредели овластувањата за гласање меѓу ТСО.

НОПЕЕ кои одлучуваат за предлози за услови или методологии во согласност со Член 9(7) одлучуваат врз основа на консензус.

- 4. Доколку ТСО или НОПЕЕ не поднесат предлог за услови или методологии до националните регулаторни органи во роковите дефинирани во оваа Регулатива, тие ќе ги достават до надлежните регулаторни органи и Агенцијата релевантните нацрти на условите или методологиите, и објаснување што го спречува договорот. Агенцијата ќе ја информира Комисијата и во соработка со надлежните регулаторни органи, на барање на Комисијата, ќе ги испита причините за неуспехот и ќе ја информира Комисијата за тоа. Комисијата ги презема соодветните чекори за да овозможи усвојување на бараните услови или методологии во рок од четири месеци од приемот на информациите од Агенцијата.
- 5. Секое регулаторно тело ги одобрува условите или методологиите што се користат за пресметување или утврдување на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот развиено од ТСО и НОПЕЕ. Тие се одговорни за одобрување на условите или методологиите наведени во ставовите 6, 7 и 8.
- 6. Предлозите за следните услови или методологии ќе бидат предмет на одобрување од сите регулаторни органи:
 - (а) планот за заедничко извршување на функциите на МСО во согласност со Член 7(3);
 - (б) регионите за пресметка на капацитетот во согласност со Член 15(1);
 - (в) методологијата за производство и обезбедување податоци за оптоварување во согласност со Член 16(1);
 - (г) методологијата на заеднички модел на мрежа во согласност со Член 17(1);

- (д) предлогот за усогласена методологија за пресметка на капацитетот во согласност со Член 21(4);
 - (ѓ) резервна методологија во согласност со Член 36(3);
 - (е) алгоритмот поднесен од НОПЕЕ во согласност со член 37(5), вклучувајќи ги и множествата на барања на ОЕПС и НОПЕЕ за развој на алгоритам во согласност со член 37(1);
 - (ж) производи кои можат да бидат земени предвид од страна на НОПЕЕ во единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот процесот во согласност со Членовите 40 и 53;
 - (з) максималните и минималните цени во согласност со Членовите 41(1) и 54(2);
 - (с) методологијата за одредување на цените на intraday капацитетот да се развие во согласност со Член 55(1);
 - (и) време на отворање и затворање на intraday меѓу областите на тргување согласно член 59 став 1;
 - (ј) day-ahead загарантираниот рок во согласност со Член 69;
 - (к) методологијата на алокација на приходите од загушувањето согласно Член 73 став 1;
7. Предлозите за следните одредби и услови или методологии подлежат на одобрување од сите регулаторни тела од предметниот регион:
- (а) методологија за пресметка на заеднички капацитети во согласност со Член 20, став 2
 - (б) одлуки за воведување и одложување на пресметките на капацитет врз основа на текови на моќност во согласност со Член 20, ставови 2 до 6, и за исклучоци во согласност со Член 20, став 7;
 - (в) методологијата на усогласено редиспечирање и тргување во обратен правец согласно Член 35 став 1;
 - (г) методологии за заедничка пресметка на планирани размени во согласност со Член 43 став 1 и Член 56 став 1;
 - (д) резервни процедури во согласност со Член 44;
 - (ѓ) дополнителни регионални аукции согласно Член 63 став 1;
 - (е) услови за експлицитни алокации согласно Член 64 став 2.
 - (ж) методологии за споделување на трошоците за редиспечирање или тргување во обратен правец во согласност со Член 74 став 1;
8. Следниве услови или методологии се предмет на поединечно одобрување на секој регулаторен орган или друг надлежен орган од соодветните земји-членки:
- (а) доколку е применливо, назначување и отповикување или суспендирање на назначувањето НОПЕЕ во согласност со Член 4, ставови 2, 8 и 9;
 - (б) доколку е применливо, надоместоците или методологиите што се користат за пресметување на надоместоците на НОПЕЕ во врска со тргувањето на day-ahead и intraday пазарите во согласност со Член 5 став 1;

- (в) предлози на индивидуални ТСО за ревизија на конфигурацијата на областите на тргување во согласност со Член 32, став 1, точка (г);
 - (г) доколку е применливо, предлог за алокација на прекуграничен капацитети и други аранжмани во согласност со Членовите 45 и 57;
 - (д) трошоците за алокација на капацитетот и управување со загушувањето во согласност со Членовите 75 до 79;
 - (ф) доколку е применливо, регионално споделување на трошоците за единечно day-ahead и intraday спојување на пазаротво согласност со Член 80(4).
9. Предлозите за услови или методологии содржат предлог за времето потребно за нивна примена и опис на нивното очекувано влијание врз целите на оваа Регулатива. Предлозите за условите или методологиите кои подлежат на одобрување од повеќе или сите регулаторни тела се доставуваат до Агенцијата истовремено со регулаторните тела. На барање на надлежните регулаторни тела, Агенцијата во рок од три месеци дава мислење за предложените одредби и услови или методологии.
10. Доколку за одобрувањето на условите или методологиите е потребна одлука на повеќе регулаторни органи, надлежните регулаторни органи тесно соработуваат, разменуваат мислења и дејствуваат заедно со цел да се постигне договор. Доколку е применливо, надлежните регулаторни органи го земаат предвид мислењето на Агенцијата. Регулаторните органи одлучуваат за доставените услови или методологии во согласност со ставовите 6, 7 и 8 во рок од шест месеци по добивањето на условите или методологиите од регулаторниот орган или, доколку е применливо, од последниот релевантен регулаторен орган.
11. Доколку регулаторните органи не успеале да постигнат договор во рокот од став 10 или на нивно заедничко барање, Агенцијата ќе донесе одлука за поднесените предлози за услови и методологии во рок од шест месеци, во согласност со Член 8(1) од Регулативата (ЕЗ) бр. 713/2009.
12. Во случај еден или повеќе регулаторни органи да побараат измена за одобрување на условите или методологиите поднесени во согласност со ставовите 6, 7 и 8, релевантните ТСО или НОПЕЕ ќе поднесат предлог за изменети услови или методологии за одобрување во два месеци по барањето од регулаторните органи. Надлежните регулаторни органи одлучуваат за изменетите услови или методологии во рок од два месеци по нивното поднесување. Доколку надлежните регулаторни органи не успеале да постигнат договор за условите или методологиите во согласност со ставовите (6) и (7) во рокот од два месеци, или на нивно заедничко барање, Агенцијата ќе донесе одлука за изменети услови и методологии во рок од шест месеци, во согласност со Член 8(1) од Регулативата (ЕЗ) бр. 713/2009. Доколку соодветните ТСО или НОПЕЕ не достават предлог за изменети услови или методологии, ќе се применува постапката предвидена во став 4 на овој Член.

13. ТСО или НОПЕЕ одговорни за развој на предлог за услови или методологии или регулаторните органи одговорни за нивно усвојување во согласност со ставовите 6, 7 и 8, може да побараат измени на овие услови или методологии. Предлозите за измена на условите или методологиите се доставуваат на консултации во согласност со постапката утврдена во Член 12 и одобрени во согласност со постапката утврдена во овој Член.
14. ТСО и НОПЕЕ одговорни за утврдување на условите или методологиите во согласност со оваа Регулатива ќе ги објават на интернет по одобрување од надлежните регулаторни органи или, доколку не е потребно такво одобрение, по нивното формирање, освен кога тие информации се сметаат за доверливи согласно Член 13.

Член 10

Секојдневно управување со единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот

ТСО и НОПЕЕ заеднички ќе го организираат секојдневното управување со единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот. Тие редовно ќе се состануваат за да разговараат и одлучуваат за секојдневните оперативни прашања. ТСО и НОПЕЕ ќе ги поканат Агенцијата и Комисијата како набљудувачи на овие состаноци и ќе објават збирни записници од состаноците.

Член 11

Вклучување на засегнатите страни

Агенцијата, во тесна соработка со ENTSO-E, ќе организира вклучување на засегнатите страни во врска со единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот и други аспекти од имплементацијата на оваа Регулатива. Ова ќе вклучува редовни состаноци со засегнатите страни за да се идентификуваат проблемите и да се предложат подобрувања особено поврзани со единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот. Ова нема да ги замени консултациите со засегнатите страни во согласност со Член 12.

Член 12

Консултации

1. ТСО и НОПЕЕ одговорни за поднесување предлози за услови или методологии или нивни измени во согласност со оваа Регулатива ќе се консултираат со засегнатите страни, вклучително и релевантните органи на секоја земја-членка, за нацрт-предлозите за условите или методологиите каде што е експлицитно наведено во оваа Регулатива. Консултацијата ќе трае не помалку од еден месец.

2. Предлозите за условите или методологиите поднесени од ТСО и НОПЕЕ на ниво на Унијата ќе бидат објавени и доставени на консултации на ниво на Унијата. Предлозите поднесени од ТСО и НОПЕЕ на регионално ниво ќе бидат доставени на консултации барем на регионално ниво. Страните кои поднесуваат предлози на билатерално или на мултилатерално ниво ќе се консултираат најмалку со засегнатите земји-членки.
3. Субјектите одговорни за предлогот за условите или методологиите соодветно ќе ги разгледаат ставовите на засегнатите страни кои произлегуваат од консултациите преземени во согласност со став 1, пред неговото поднесување за регулаторно одобрување доколку е потребно во согласност со Член 9 или пред објавување во сите други случаи. Во сите случаи, јасно и цврсто оправдување за вклучување или не на ставовите кои произлегуваат од консултациите ќе се развие во поднесокот и ќе се објави навремено пред или истовремено со објавувањето на предлогот за условите или методологиите.

Член 13

Обврски за доверливост

1. Секоја доверлива информација добиена, разменета или пренесена во согласност со оваа Регулатива ќе подлежи на условите за професионална тајна пропишани во ставовите 2, 3 и 4.
2. Обврската за професионална тајна се однесува на секое лице кое е предмет на одредбите на оваа Регулатива.
3. Доверливите информации добиени од лицата наведени во став 2 во текот на нивните должности не смеат да бидат откриени на кое било друго лице или орган, без да се нарушат случаите опфатени со националното законодавство, другите одредби од оваа Регулатива или друго релевантно законодавство на Унијата.
4. Без да се нарушуваат случаите опфатени со националното законодавство, регулаторните органи, тела или лица кои добиваат доверливи информации во согласност со оваа Регулатива можат да ги користат само за целите на извршувањето на нивните функции според оваа Регулатива.

ГЛАВА II

БАРАЊА ЗА УСЛОВИ И МЕТОДОЛОГИИ ВО ВРСКА НА АЛОКАЦИЈАТА НА КАПАЦИТЕТ И УПРАВУВАЊЕ СО ЗАГУШУВАЊЕТО

ПОГЛАВЈЕ 1

Пресметка на капацитет

ДЕЛ 1

Општи барања

Член 14

Периоди на пресметување на капацитет

1. Сите ТСО го пресметуваат прекуграничниот капацитет најмалку за следните периоди:
 - (a) Day-ahead, за day-ahead пазарот;
 - (б) intraday, за intraday пазарот;
2. За временската рамка утврдена од пазарот за day-ahead, се пресметуваат индивидуални вредности за прекуграничен капацитет за секој day-ahead временски период утврден од пазарот. За intraday временската рамка утврдена од пазарот, се пресметуваат индивидуални вредности за прекуграничен капацитет за секој преостанат intraday временски период утврден од пазарот.
3. За intraday временската рамка утврдена од пазарот, пресметката на капацитетот се заснова на најновите достапни информации. Ажурирањето на информациите за временската рамка утврдена од пазарот нема да започне пред 15:00 часот по пазарно време два дена пред денот на испораката.
4. Сите ТСО во секој регион за пресметување на капацитетот ќе обезбедат дека прекуграничниот капацитет е повторно пресметан во рамките на intraday временскиот период утврден од пазарот врз основа на најновите достапни информации. Зачестеноста на оваа повторна пресметка ќе ја земе предвид ефикасноста и оперативната сигурност.

Член 15

Региони за пресметување на капацитет

1. Во рок од три месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива, сите ТСО заеднички ќе изготват заеднички предлог за определување на региони за пресметка на капацитет. Предлогот е предмет на консултација согласно Член 12.
2. Во предлогот од став 1 се утврдуваат границите на областите на тргување доделени на ТСО кои се членки на секој регион за пресметка на капацитет. Следниве барања треба да се исполнат:
 - (a) ги зема предвид регионите наведени во точка 3(2) од Анекс I на Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009;
 - (б) секоја граница на област на тргување или, доколку е применливо, две посебни граници на област на тргување, преку кои има врска помеѓу две области на тргување, ќе се додели на еден регион за пресметка на капацитет;

- (в) барем тие ТСО ќе бидат доделени на сите региони за пресметка на капацитетот во кои тие имаат граници на областите на тргување.
3. Регионите за пресметување на капацитетот што применуваат пристап заснован на текови на моќност ќе се спојат во еден регион на пресметување на капацитет доколку се исполнети следните кумулативни услови:
- (а) нивните преносни системи се директно поврзани;
 - (б) учествуваат во истата единечно day-ahead или intraday спојување на пазарот област;
 - (в) нивното спојување е поефикасно од чувањето на посебни региони за пресметување на капацитетот. Надлежните регулаторни органи може да побараат од релевантните ТСО заедничка анализа на исплатливоста со цел да се оцени ефикасноста на спојувањето.

ДЕЛ 2

Заеднички модел на мрежа

Член 16

Методологија на испорака на податови за производство и оптоварување

1. До 10 месеци по стапувањето во сила на оваа Регулатива, сите ТСО ќе развијат заеднички предлог за единствена методологија за испорака на податоците за производството и оптоварувањето потребни за воспоставување на заеднички модел на мрежа, кој ќе биде предмет на консултации во согласност со Член 12. Предлогот содржи оправдување засновано на целите на оваа Регулатива за барање информации.
2. Предлогот за методологијата за испорака на податоци за производство и оптоварување треба да специфицира кои производни единици и оптоварувања се потребни за да се обезбедат информации до нивните соодветни ТСО за целите на пресметка на капацитетот.
3. Предлогот за методологија за испорака на податоци за производство и оптоварување ги специфицира информациите што треба да ги обезбедат производните единици и оптоварувањата до ТСО. Информациите треба да го вклучуваат најмалку следново:
 - (а) информации поврзани со нивните технички карактеристики;
 - (б) информации поврзани со достапноста на производните единици и оптоварувањата;
 - (в) информации поврзани со дневно планирање на производните единици;
 - (г) релевантни достапни информации кои се однесуваат на тоа како ќе се испраќаат производните единици.
4. Во методологијата се определуваат роковите што важат за производните единици и оптоварувањата за обезбедување на информациите од став 3.

5. Секој ТСО ќе ги користи и споделува со други ТСО информациите наведени во став 3. Информациите наведени во став 3(г) ќе се користат само за целите на пресметка на капацитетот.
6. Најдоцна два месеци по одобрувањето на методологијата за испорака на податоци за производство и оптоварување од сите регулаторни органи, ENTSO-E ќе објави:
 - (а) список на субјекти кои се потребни за давање информации на ТСО;
 - (б) список на информациите наведени во став 3 што треба да се обезбедат;
 - (в) рокови за давање информации.

Член 17

Заедничка методологија на модел на мрежа

1. До 10 месеци по стапувањето во сила на оваа Регулатива, сите ТСО ќе развијат заеднички предлог за заедничка методологија на модел на мрежа. Предлогот е предмет на консултација во согласност со Член 12.
2. Заедничката методологијата на моделот на мрежа ќе овозможи воспоставување на заеднички модел на мрежа. Тоа треба да ги содржи најмалку следниве ставки:
 - (а) дефиниција на сценарија во согласност со Член 18;
 - (б) дефиниција на индивидуални модели на мрежа во согласност со Член 19;
 - (в) опис на процесот за спојување на индивидуални модели на мрежа за да се формира заедничкиот модел на мрежа.

Член 18

Сценарија

1. Сите ТСО ќе развијат заеднички сценарија за секоја временски период за пресметка на капацитетот наведен во Член 14(1)(а) и (б). Заедничките сценарија ќе се користат за опишување на специфична прогнозирана ситуација за производство, оптоварување и топологија на мрежата за преносниот систем во заедничкиот модел на мрежа.
2. Ќе се развие едно сценарио по временски период утврден од пазарот и за временскиот период за пресметување на капацитетот за day-ahead и intraday.
3. За секое сценарио, сите ТСО заедно изготвуваат заеднички правила за определување на нето позицијата во секоја област на тргување и тековите за секој далекувод со еднонасочна струја. Овие заеднички правила ќе се засноваат на најдобрата прогноза за нето-позицијата за секоја област на тргување и на најдобрата прогноза за тековите на моќност на секој далекувод за еднонасочна струја за секое сценарио и ќе го покриваат целокупниот биланс помеѓу оптоварувањето и производството за преносниот систем во Унијата. При дефинирањето на сценариото, не смее да има неоправдана дискриминација

помеѓу внатрешните берзи и размената помеѓу областите на тргување, во согласност со точка 1.7. Анекс I на Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009 година.

Член 19

Индивидуален модел на мрежа

1. За секоја област на тргување и за секое сценарио:
 - (а) сите ТСО во областа на тргување заеднички ќе обезбедат индивидуален модел на мрежа што е во согласност со Член 18(3); или
 - (б) секој ТСО во областа на тргување ќе обезбеди индивидуален модел на мрежа за својата контролна област, вклучувајќи ги и интерконекции, под услов збирот на нето позициите во контролните области, вклучително и интерконекции, што ја покриваат областа на тргување да биде во согласност со Член 18(3).
2. Секој индивидуален модел на мрежа ќе ја претставува најдобрата можна прогноза за условите на преносниот систем за секое сценарио специфицирано од ТСО во моментот кога се креира индивидуалниот модел на мрежа.
3. Индивидуалните модели на мрежа ги покриваат сите мрежни елементи на преносниот систем што се користат во анализата на регионалната оперативна сигурност за соодветниот временски период.
4. Сите ТСО ќе го усогласат до максимален можен степен начинот на кој се градат индивидуалните модели на мрежа.
5. Секој ТСО ќе ги обезбеди сите потребни податоци во индивидуалниот модел на мрежа за да овозможи анализа на тековите на активна и реактивна моќност и напон во стабилна состојба.
6. Онаму каде што е соодветно, и по договор помеѓу сите ТСО во регионот за пресметка на капацитетот, секој ТСО во тој регион за пресметка на капацитетот ќе разменува податоци меѓу себе за да овозможи анализи на напонот и динамичката стабилност.

ДЕЛ 3

Методологии за пресметување на капацитетот

Член 20

Воведување методологија за пресметување на капацитетот заснована на текови на моќност

1. За временскиот период утврден од day-ahead пазарот и временскиот период утврден од intraday пазарот, пристапот што се користи во методологиите за пресметка на заедничкиот капацитет е пристап заснован на текови на моќност, освен кога е исполнето барањето од став 7.
2. Најдоцна 10 месеци по одобрувањето на предлогот за регион за пресметка на капацитетот во согласност со Член 15(1), сите ТСО во секој регион за пресметка на капацитетот поднесуваат предлог за заедничка методологија за координирана пресметка на капацитетот во соодветниот регион. Предлогот е предмет на консултации во согласност со Член 12. Предлогот за методологијата за пресметување на капацитетот во регионите во согласност со овој став во регионите за пресметување на капацитетот врз основа на „Северозападна Европа“ („NWE“) и „Централна Источна Европа“ („CEE“) како што е дефинирано во точките (б) и (г) од точка 3.2 од Анекс I на Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009, како и во регионите наведени во ставовите 3 и 4, ќе се дополнат со заедничка рамка за координација и компатибилност на методологиите засновани на текови на моќност низ регионите што треба да се развијат во согласност со став 5.
3. ТСО од регионот за пресметка на капацитетот каде што е вклучена Италија, како што е дефинирано во точка (в) од точка 3.2 од Анекс I на Регулативата (ЕЗ) бр. предлогот за заедничка методологија за координирано пресметување на капацитетот користејќи пристап заснован на текови на моќност за соодветниот регион во согласност со став 2 до шест месеци откако Швајцарија ќе се приклучи на единечно day-ahead спојување на пазарот. Предлогот не мора да ги вклучува границите на областите на тргување во Италија и меѓу Италија и Грција.
4. Најдоцна шест месеци откако најмалку сите договорни страни на Енергетската заедница на Југоисточна Европа ќе учествуваат во единечно day-ahead спојување на пазарот, ТСО од најмалку Хрватска, Романија, Бугарија и Грција заеднички ќе поднесат предлог за воведување заедничка методологија за пресметка на капацитетот користејќи го пристапот заснован на текови на моќност за временскиот период утврден од day-ahead и intraday пазарот. Предлогот предвидува датум за имплементација на заедничката методологија за пресметување на капацитетот со користење на пристап заснован на текови на моќност, не подолг од две години по учеството на сите договорни страни на SEE Енергетската заедница во единечно day-ahead спојување на пазарот. ТСО од земјите-членки кои имаат граници со други региони се охрабруваат да се приклучат на иницијативите за спроведување на заедничка методологија за пресметка на капацитетот заснована на текови на моќност со овие региони.
5. Во моментот кога два или повеќе соседни региони за пресметка на капацитетот во иста синхрона област имплементираат методологија за пресметка на капацитетот користејќи го пристапот заснован на текови на моќност за временскиот период утврден од day-ahead и intraday пазарот, тие ќе се сметаат како еден регион за оваа цел, и ТСО од овој регион во рок од шест месеци ќе поднесат предлог за примена на заедничка методологија за пресметување на капацитетот користејќи го пристапот заснован на текови на моќност за

временскиот период утврден од day-ahead и intraday пазарот. Предлогот го одредува датумот на воведување на заедничката методологија за пресметување на меѓурегионални капацитети најдоцна 12 месеци по воведувањето на пристапот заснован на текови на моќност во тие региони за методологијата за временскиот период утврден од day-ahead пазарот и 18 месеци за методологијата за временскиот период утврден од intraday пазарот. Временските распореди наведени во овој став може да се прилагодат во согласност со став 6.

Методологијата во двата региони за развој на капацитети кои иницираа развој на заедничка методологија за пресметување на капацитети може да се воведат прво пред да се развие заедничка методологија за пресметување на капацитети со кои било понатамошни региони за пресметување капацитети.

6. Доколку предметните ТСО можат да докажат дека примената на заеднички методологии засновани на текови на моќност во согласност со ставовите 4 и 5 не би била поефикасна ако се претпостави исто ниво на безбедност во работата на системот, тие можат заеднички да побараат продолжување на рокот од надлежните регулаторни органи.
7. ТСО може заеднички да побараат од надлежните регулаторни органи примена на пристап заснован на координиран нето преносен капацитет во регионите и на границите на областите на тргување, освен оние наведени во ставовите 2 и 4, доколку релевантните ТСО можат да се докаже дека примената на методологијата за пресметка на капацитетот користејќи го пристапот заснован на текови на моќност сè уште нема да биде поефикасна во споредба со пристапот заснован на координиран нето преносен капацитет и претпоставувајќи еднакво ниво на безбедност на работата на системот во предметниот регион.
8. Со цел да им се овозможи на учесниците на пазарот да се прилагодат на секоја промена во пристапот за пресметување на капацитетите, релевантните ТСО ќе го тестираат новиот пристап паралелно со постојниот пристап и ќе ги вклучат учесниците на пазарот најмалку шест месеци пред спроведувањето на предлогот за промена на пристап кон пресметување на капацитетите.
9. ТСО на секој регион со пресметка на капацитети кои го применуваат пристапот на текови на моќност ќе воспостават и ставаат на располагање алатка која им овозможува на учесниците на пазарот да ја проценат интеракцијата помеѓу прекуграничниот капацитет и размената помеѓу областите на тргување.

Член 21

Методологија на пресметка на капацитет

1. Предлогот за заедничка методологија за пресметка на капацитети за регионот за пресметка на капацитети утврдена во согласност со Член 20 став 2 ги содржи најмалку следните елементи за секој период на пресметка на капацитетите:

- (a) методологии за пресметка на влезни податоци за пресметка на капацитетот, кои ги вклучуваат следните параметри: | (i) | методологија за утврдување на маржата на доверливост во согласност со Член 22; | (ii) | методологиите за утврдување на оперативните сигурносни ограничувања, непредвидени ситуации релевантни за пресметување на капацитетот и ограничувањата за алокација што може да се применат во согласност со Член 23; | (iii) | методологијата за определување на промена на производство согласно Член 24; | (iv) | методологијата за утврдување на корективни дејствија што треба да се земат предвид при пресметка на капацитетот согласно Член 25.
 - (б) детален опис на пристапите за пресметка на капацитетите, вклучувајќи го следново: i. математички опис на применетиот пристап за пресметка на капацитетот со различни влезни податоци за пресметка на капацитетот; ii. правила за да се избегне неоправдана дискриминација помеѓу внатрешните размени и размената помеѓу областите на тргување за да се обезбеди усогласеност со точка 1.7. Анекс I на Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009; iii. доколку е потребно, правила за земање предвид на претходно доделениот прекуграничен капацитет; iv. правила за прилагодување на тековите на моќност на критичните мрежни елементи или прекуграничниот капацитет поради корективни мерки во согласност со Член 25; v. за пристап базиран на текови на моќност, математички опис на пресметката на коефициентите на дистрибуција на тековите на моќност и пресметка на достапните ограничувања на критичните мрежни елементи; vi. за пристапот на координиран нето преносен капацитет, правилата за пресметување на прекуграничен капацитет, вклучувајќи ги правилата за ефикасно споделување на способностите за текови на моќност на критичните мрежни елементи меѓу различните граници на областа на тргување; vii. кога тековите на моќност на критичните мрежни елементи се под влијание на размената на енергија помеѓу областите на тргување во различни региони за пресметка на капацитет, правила за споделување на способноста за пренос на текови на моќност на критичните мрежни елементи помеѓу различни региони за пресметка на капацитет, така што мрежата може да ги прими тие текови;
 - (в) методологија за валидација на прекуграничен капацитет во согласност со Член 26.
2. За intraday временскиот период за пресметување на капацитетот, методологијата за пресметка на капацитетот исто така ја наведува фреквенцијата на која капацитетот ќе се преоцени во согласност со Член 14(4), давајќи ги причините за избраната фреквенција.
 3. Методологијата за пресметување на капацитетот вклучува резервна постапка за случајот кога почетната пресметка на капацитетот не води до никакви резултати.

4. Сите ТСО во секој регион за пресметка на капацитетот, колку што е можно, ќе користат усогласени влезни податоци за пресметка на капацитетот. До 31 декември 2020 година, сите региони ќе користат усогласена методологија за пресметување на капацитетот, која особено ќе обезбеди усогласена методологија за пресметка на капацитетот за пристапот заснован на текови на моќност и за координираниот нето преносен капацитет. Усогласувањето на методологијата за пресметување на капацитетот ќе подлежи на проценка на ефикасноста во однос на усогласувањето на методологиите засновани на текови на моќност и методологиите за координиран нето преносен капацитет што обезбедуваат исто ниво на оперативна сигурност. Сите ТСО ќе ја достават оценката со предлог за транзиција кон усогласена методологија за пресметување на капацитетот до сите регулаторни органи во рок од 12 месеци откако најмалку два региони за пресметка на капацитетот ќе ја имплементираат заедничката методологија за пресметка на капацитетот во согласност со Член 20(5).

Член 22

Методологија за граница на доверба

1. Предлогот за заедничка методологија за пресметка на капацитетите вклучува методологија за определување на границата на доверба. Методологијата за одредување на границата на доверба се состои од два чекори. Прво, соодветните ТСО ја проценуваат алокацијата на веројатноста на отстапувањето помеѓу очекуваните текови на моќност во времето на пресметката на капацитетот и остварените текови во реално време. Второ, границата на доверба се пресметува со изведување на вредности од алокацијата на веројатноста.
2. Методологијата за определување на границата на доверба ги одредува принципите за пресметување на алокацијата на веројатноста на отстапувањата помеѓу очекуваните текови на моќност во моментот на пресметката на капацитетот и остварените текови во реално време и одредува кои неизвесности треба да се земат предвид при пресметката. За да се утврдат овие несигурности, методологијата конкретно ги зема предвид:
 - (а) ненамерни отстапувања на физичките текови на електрична енергија во временскиот период утврден од пазарот предизвикани од прилагодување на тековите на електрична енергија во и помеѓу контролните области со цел да се одржи стабилна фреквенција;
 - (б) несигурности кои би можеле да влијаат на пресметката за капацитетот и да се појават помеѓу периодот на премстување на капацитетот и реалното време, за разгледуваниот временски период утврден од пазарот.

3. Во методологијата за определување на границата на доверливост, ТСО воспоставуваат и заеднички усогласени принципи за изведување на границата на доверливост од алокацијата на веројатноста.
4. Врз основа на методологијата усвоена во согласност со став 1, ТСО ја одредуваат границата на доверливост почитувајќи ги оперативните сигурносни ограничувања и земајќи ги предвид неизвесностите помеѓу периодот на пресметување на капацитетот и реалното време, корективни мерки достапни по пресметката на капацитетот.
5. За секој период на пресметка на капацитетот, релевантните ТСО го одредуваат лимитот на доверливост за критичните мрежни елементи, каде што се применува пристапот заснован на тековите на моќност и за прекуграничниот капацитет, каде што се применува пристапот заснован на координиран нето преносен капацитет.

Член 23

Методологија за оперативни сигурносни ограничувања, ограничувања за случајни испади и алокација

1. Секој ТСО ги почитува ограничувањата и случајните испади кои се користат во operational security analysis.
2. Доколку оперативните сигурносни ограничувања и непредвидени ситуации што се користат при пресметувањето на капацитетот не се исти како оние што се користат при operational security analysis, ТСО во предлогот за методологијата за пресметка на заеднички капацитет го опишуваат конкретниот метод и критериуми што ги користеле за одредување на оперативните сигурносни ограничувања и случајните испади кои се користат за пресметка на капацитетот.
3. Доколку ТСО применуваат ограничувања за алокација, тие може да се утврдат само со користење на:
 - (а) ограничувања кои се потребни за одржување на преносниот систем во рамките на оперативните сигурносни ограничувања и кои не можат ефикасно да се трансформираат во максимални текови на критичните мрежни елементи; или
 - (б) ограничувања наменети да го зголемат економскиот суфицит за единечно day-ahead или intraday спојување на пазарот.

Член 24

Метод на промена на производство

1. Предлогот за методологија за пресметка на заеднички капацитет содржи предлог за методологија за определување на заеднички метод на промена на производство за секоја област на тргување и сценарио развиено во согласност со Член 18.

2. Методот за промена на производството ќе ја претставува најдобрата прогноза за односот на промената на нето-позицијата на областа на тргување со одредена промена на производството или оптоварувањето во заедничкиот модел на мрежа. Таа прогноза особено ги зема предвид информациите од методологијата за производство и обезбедување податоци за оптоварување.

Член 25

Методологија за корективни мерки во пресметката на капацитет

1. Секој ТСО во секој регион за пресметка на капацитетот поединечно ги определува достапните корективни мерки кои треба да се земат предвид при пресметка на капацитетите за да се постигнат целите на оваа Регулатива.
2. Секој ТСО во рамките на секој регион со пресметка на капацитет ја координира примената на корективни мерки кои треба да се земат предвид при пресметката на капацитетот и нивната вистинска примена во работењето во реално време со другите ТСО во тој регион.
3. За да се овозможи да се земат предвид корективните мерки при пресметка на капацитетот, сите ТСО во секој регион со пресметка на капацитетот ќе се договорат за примена на корективни мерки за кои е потребно дејствување на повеќе од еден ТСО.
4. Секој ТСО треба да осигура дека корективните мерки се земени предвид во пресметката за капацитет, под услов достапните корективни мерки што остануваат по пресметката, заедно со границата на доверба наведена во Член 22, се доволни за да се осигури оперативната сигурност.
5. Секој ТСО ги зема предвид корективните мерки без трошоци во пресметката на капацитет.
6. Секој ТСО треба да осигура дека корективните мерки што треба да се земат предвид во пресметката на капацитет се исти за сите периоди за пресметка на капацитет, земајќи ја предвид нивната техничка достапност за секој период за пресметка на капацитет.

Член 76

Методологија за потврдување на прекуграничен капацитет

1. Секој ТСО го потврдува и има право да го коригира прекуграничниот капацитет релевантен за границите на областа на тргување или критичните мрежни елементи на тој ТСО поднесени од изведувачите на координираната пресметка на капацитет во согласност со Членовите 27 до 31.
2. При примена на пристапот заснован на координиран нето преносен капацитет, сите ТСО во регионот за пресметка на капацитетот ќе вклучат во методологијата за пресметка на капацитетот наведена во Член 21 правило за споделување на

можноста за корекција на прекуграничен капацитет помеѓу различните граници на областа на тргување.

3. Во текот на постапката за потврдување на прекуграничниот капацитет од став 1, секој ТСО може да го намали прекуграничниот капацитет поради оперативната сигурност.
4. Секој изведувач на координирана пресметка на капацитети се координира со соседните изведувачи на координираните пресметки на капацитет при пресметувањето и потврдувањето на капацитетот.
5. Секој изведувач за координирана пресметка на капацитети ќе известува на секои три месеци до сите регулаторни тела за пресметување на капацитетите во регионот за сите намалувања за време на валидацијата на прекуграничниот капацитет во согласност со став 3. Овој извештај ги содржи локацијата и износот на секое намалување на прекуграничниот капацитет и образложението за намалувањето.
6. Сите регулаторни органи на регионот за пресметка на капацитети одлучуваат дали да го објават целиот извештај или дел од извештајот наведен во став 5.

ДЕЛ 4

Постапка за пресметување на капацитетот

Член 27

Општи одредби

1. Најдоцна шест месеци по одлуката за методологијата за обезбедување податоци за производство и оптоварување наведена во Член 16 и методологијата на заеднички модел на мрежа наведена во Член 17, сите ТСО ќе го организираат процесот на спојување на индивидуалните модели на мрежа.
2. Најдоцна четири месеци по одлуките за методологиите за пресметување на капацитетот наведени во Члените 20 и 21, сите ТСО во секој регион за пресметка на капацитетот заеднички ќе ги постават координираните пресметки на капацитетот и ќе воспостават правила со кои се регулира нивното работење.
3. Сите ТСО од секој регион за пресметка на капацитетот ќе го прегледуваат квалитетот на податоците доставени во рамките на пресметката на капацитетот секоја втора година како дел од двогодишниот извештај за пресметка и алокација на капацитетот, изготвен во согласност со Член 31.
4. Користејќи ги најновите достапни информации, сите ТСО редовно и најмалку еднаш годишно ќе ги прегледуваат и ажурираат:
 - (а) оперативните сигурносни ограничувања, случајните испади и ограничувања за алокација што се користат за пресметка на капацитетот;
 - (б) алокацијата на веројатноста на отстапувањата помеѓу очекуваните текови на моќност во моментот на пресметка на капацитетот и

реализираните текови на моќност во реално време што се користат за пресметка на границата на доверба;

- (в) корективните мерки земени предвид при пресметка на капацитетот;
- (д) примената на методологиите за определување на методите за промена на производството, критични мрежни елементи и случајни испади наведени во Членовите 22 до 24.

Член 28

Креирање на заеднички мрежен модел

1. За секој период на пресметување на капацитет од Член 14 став 1, секоја производна единица или единица на потрошувачка за која се применува Член 16 ги доставува податоците наведени во методологијата за испорака на информации за производството и оптоварувањето до ТСО одговорен за соодветната контролна област во утврдените рокови.
2. Секоја производна единица или единица за потрошувачка што доставува информации во согласност со Член 16 став 3, треба да достави најсигурен можен сет на проценети вредности.
3. За секој период на пресметка на капацитет, секој ТСО ќе воспостави индивидуален модел на мрежа за секое сценарио во согласност со Член 19 за да ги спои индивидуалните модели на мрежа во заеднички модел на мрежа.
4. Секој ТСО ќе им го достави на ТСО одговорни за спојување на индивидуалните модели на мрежа во заеднички модел на мрежа најсигурниот можен збир на проценки за секој индивидуален модел на мрежа.
5. За секој период на пресметка на капацитетот, се креира по еден заеднички модел на мрежа на ниво на Унијата за секое сценарио утврдено во Член 18 со комбинирање на inputs од сите ТСО кои ја применуваат процедурата за пресметка на капацитетот утврдена во став 3 на овој Член.

Член 29

Регионална пресметка на прекуграничен капацитет

1. За секој временски период за пресметка на капацитетот, секој ТСО ќе ги обезбеди изведувачите на координираните пресметки на капацитетот и сите други ТСО во регионот за пресметка на капацитетот со следните ставки: оперативни сигурносни ограничувања, метод на промена на производство, корективни мерки, граница на доверливост, ограничувања за алокација и претходно доделени прекугранични капацитети.
2. Секој изведувач за координирана пресметка на капацитет ќе изврши оперативна сигурносна анализа со примена на оперативните сигурносни ограничувања со користење на заедничкиот модел на мрежа создаден за секое сценарио во согласност со Член 28(5).

3. Кога се пресметува прекуграничен капацитет, секој изведувач на координирана пресметка на капацитет треба:
 - (а) го пресметува влијанието на промените во нето позициите на областа на тргување и тековите на еднонасочна струја на далекуводите користејќи методи за промена на производството;
 - (б) ги игнорира критичните елементи на мрежата на кои промените во нето позициите на областа на тргување немаат значително влијание во согласност со методологијата утврдена во Член 21 и
 - (в) осигурува дека сите групи на нето позиции на областа на тргување и текови на еднонасочна струја на далекуводите кои не го надминуваат прекуграничниот капацитет се усогласени со границите на доверливост и оперативните сигурносни ограничувања на системот во согласност со Член 21, став 1, точка (а), потточка i. и ii. земајќи го предвид претходно доделениот прекуграничен капацитет во согласност со Член 21 став 1 точка (б) потточка iii.
4. Секој изведувач на координирана пресметка на капацитет го оптимизира прекуграничниот капацитетот со достапните корективни мерки земени предвид при пресметката на капацитет во согласност со Член 21, став 1, точка (а) потточка iv.
5. Секој изведувач на координираната пресметка на капацитет ги применува правилата за споделување утврдени во согласност со Член 21, став 1, точка (б), потточка vi.
6. Секој изведувач на координирана пресметка на капацитет го почитува математичкиот опис на применетиот пристап кон пресметката на капацитет утврден во согласност со Член 21, став 1, точка (б), потточка i.
7. Секој изведувач на координирана пресметка на капацитетот кој го применува пристапот на текови на моќност ќе:
 - (а) користи податоци за оперативните сигурносни ограничувања на системот за пресметка на максималните текови на критичните мрежни елементи;
 - (б) користи заеднички модел на мрежа, методи на промена на производството и случајни испади за пресметување на коефициентите на дистрибуција на текови на моќност;
 - (в) користи коефициенти за алокација на тековите на моќност за пресметка на кои се резултат на претходно доделен прекуграничен капацитет во регионот за пресметка на капацитетот;
 - (г) ги пресметува тековите на критичните мрежни елементи за секое сценарио (земајќи ги предвид случајните испади) и ги приспособува претпоставувајќи дека нема размена на енергија помеѓу областите на тргување во рамките на регионот за пресметка на капацитетот, применувајќи правила за да се избегне неоправдана дискриминација помеѓу внатрешните размени на енергија и размената на енергија помеѓу областите на тргување основана согласно Член 21 став 1 точка (б) потточка ii.;

- (д) ги пресметува достапните ограничувања на критичните мрежни елементи, земајќи ги предвид случајните испади, кои се еднакви на максималните текови на моќност минус прилагодените текови од точката (г), границите на доверливост и тековите што произлегуваат од претходно доделениот прекуграничен капацитет;
 - (ф) ги прилагодува расположливите граници на критичните елементи на мрежата или коефициентите на дистрибуција на тековите на моќност на достапните корективни мерки што треба да се земат предвид во пресметката на капацитет во согласност со Член 25.
8. Секој изведувач на координирана пресметка на капацитетот кој применува пристап заснован на координиран преносен капацитет на мрежата треба:
- (а) користи заеднички модел на мрежа, методи за промена на производството и случајни испади за пресметување на максималната размена на енергија на границите на областа на тргување, што е еднакво на максималната пресметана размена помеѓу две области на тргување од двете страни на границата на областа на тргување со почитување на оперативните сигурносни ограничувања;
 - (б) ја прилагодува максималната размена на моќност со корективните мерки земени предвид при пресметката на капацитетот во согласност со Член 25;
 - (в) ја прилагодува максималната размена на енергија применувајќи ги правилата за избегнување неоправдана дискриминација помеѓу внатрешните и прекугранични размени на енергија помеѓу областите на тргување во согласност со Член 21 став 1 точка (б) потточка ii.;
 - (г) ги применува правилата утврдени согласно Член 21 став 1 точка (б) потточка vi. за ефикасно споделување на способностите за пренос на тековите на моќност на критичните мрежни елементи помеѓу различните граници на областа на тргување;
 - (д) пресметаниот капацитет помеѓу областите на тргување, што е еднаков на максималната размена на моќност ограничена со границата на доверба и претходно доделениот капацитет помеѓу областите на тргување.
9. Секој изведувач за координирана пресметка на капацитети соработува со соседните изведувачи за координирана пресметка на капацитети. Соседните ТСО обезбедуваат соработка постигната преку размена и потврдување на информации за взаемна зависност со релевантните регионални изведувачи на координирана пресметка на капацитетите со цел пресметка и потврдување на капацитетот. Соседните ТСО доставуваат информации за взаемната зависност до изведувачите на координираната пресметка на капацитет пред пресметката на реалниот капацитет. Двогодишниот извештај подготвен во согласност со Член 31, доколку е потребно, содржи проценка на точноста на овие информации и корективни мерки.
10. Секој изведувач на координираната пресметка за капацитет одредува:

- (а) параметри засновани на тековите на моќност за секоја област на тргување во рамките на регионот за пресметка на капацитетот доколку се применува пристап на текови на моќност или
 - (б) вредностите на прекуграничниот капацитет за секоја граница на областа на тргување во рамките на регионот за пресметка на капацитетот, доколку се применува пристап заснован на усогласен преносен капацитет на мрежата.
11. Секој изведувач за координирана пресметка на капацитети го доставува прекуграничниот капацитет до секој ТСО во рамките на неговиот регион за пресметка на капацитет за потврда во согласност со Член 21, став 1, точка (в).

Член 30

Потврда и испорака на прекуграничен капацитет

1. Секој ТСО ги потврдува резултатите од регионалната пресметка на капацитет за границите на својата област на тргување или критичните мрежни елементи во согласност со Член 26.
2. Секој ТСО ја испраќа својата потврда за капацитетот и ограничувањата за алокација до соодветните изведувачи на координираната пресметка на капацитет и до другите ТСО од соодветните региони за пресметка на капацитетите.
3. Секој изведувач на координираната пресметка на капацитет треба да достави потврдени капацитети и ограничувања на алокација помеѓу областите на тргување за алокација на капацитетот во согласност со Членовите 46 и 58.

ДЕЛ 5

Двогодишен извештај за пресметка и алокација на капацитетите

Член 31

Двогодишен извештај за пресметка и алокација на капацитетите

1. Во рок од две години од стапувањето во сила на оваа Регулатива, ENTSO-E изготвува извештај за пресметка и алокација на капацитетите и го доставува до Агенцијата.
2. На барање на Агенцијата, секоја втора година потоа, ENTSO-E изготвува извештај за пресметката и алокацијата на капацитетите и го доставува до Агенцијата.
3. Пресметката на капацитет и извештајот за алокација за секоја област на тргување, граница на областа на тргување и регион за пресметка на капацитет содржи најмалку:

- (а) применет пристап кон пресметка на капацитетите;
 - (б) статистички показатели за границите на доверба;
 - (в) статистички показатели за прекуграничниот капацитет, вклучувајќи, каде што е соодветно, ограничувања за алокација за секој период за пресметка на капацитет;
 - (г) индикатори за квалитетот на информациите што се користат во пресметката на капацитети;
 - (д) кога е соодветно, предложени мерки за подобрување на пресметката на капацитети;
 - (ѓ) за региони каде што се применува пристап заснован на нето преносен капацитет на мрежата, анализа за да се потврди дали условите наведени во Член 20 став 7 сè уште се исполнети;
 - (е) показатели за долгорочна евалуација и мониторинг на ефективноста на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, вклучително и спојувањето на регионите за пресметка на капацитетите во согласност со Член 15(3), кога тоа е соодветно;
 - (ж) препораки за понатамошен развој на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, вклучувајќи понатамошно усогласување на методологиите, процедурите и аранжманите за управување.
4. По консултација со Агенцијата, сите ТСО заеднички се договараат за статистички и квалитативни показатели за извештајот. Агенцијата може да бара промени на овие индикатори пред договор со ТСО или за време на нивната примена.
5. Агенцијата одлучува дали ќе го објави целиот двогодишен извештај или дел од него.

ПОГЛАВЈЕ 2

Конфигурација на област на тргување

Член 32

Преглед на постојните конфигурации на област на тргување

1. Преглед на постоечка конфигурација на областа на тргување може да започне со:
- (а) Агенцијата согласно Член 34 став 7;
 - (б) неколку регулаторни тела врз основа на препорака на Агенцијата во согласност со Член 34;
 - (в) ТСО од областа за пресметка на капацитет заедно со сите релевантни ТСО чии контролни области, вклучително и интерконектори, се во географската област каде што се оценува конфигурацијата на областите на тргување во согласност со став 2 точка (а);
 - (д) поединечен национален регулаторен орган или индивидуален ТСО со одобрение од неговиот национален регулаторен орган, за областите на

тргување во контролната област на ТСО, доколку конфигурацијата на областите на тргување има незначително влијание врз контролните области на соседните ТСО, вклучително и интерконекторите и доколку е неопходен преглед на конфигурацијата на областите на тргување за зголемување на ефикасноста или одржување на оперативната сигурност;

- (f) земјите-членки во регионот за пресметка на капацитетите.
2. Ако прегледот е започнат во согласност со став 1, точки (а), (б), (в) или (д), субјектот што го иницира прегледот наведува:
- (а) географската област во која се оценува конфигурацијата на областите на тргување и соседните географски области за кои се земаат предвид влијанијата;
 - (б) вклучени оператори на преносни системи;
 - (в) вклучени регулаторни тела.
3. Доколку прегледот е започнат во согласност со став 1 точка (г), се применуваат следните услови:
- (а) географската област во која се оценува конфигурацијата на областите на тргување е ограничена на контролната област на релевантниот ТСО, вклучително и интерконекторите;
 - (б) ТСО на соодветната контролна област е единствениот ТСО вклучен во прегледот;
 - (в) надлежниот регулаторен орган е единствениот регулаторен орган вклучен во прегледот;
 - (г) релевантниот ТСО и регулаторниот орган им испраќаат на соседните ТСО и на регулаторните органи претходно меѓусебно договорено известување за започнување на прегледот со образложение и
 - (д) се утврдуваат условите за преглед и се објавуваат резултатите од прегледот и предлогот за соодветните регулаторни тела.
4. Процесот на преглед се состои од два чекори.
- (а) Прво, ТСО вклучени во прегледот на конфигурацијата на областа на тргување ја развиваат методологијата и претпоставките што ќе се користат во процесот на преглед и предлагаат алтернативни конфигурации на областите на тргување за евалуација. Предложената методологија и претпоставки и алтернативната конфигурација на областите на тргување се доставуваат до вклучените регулаторни тела, кои мора да бидат во можност да побараат координирани промени во рок од три месеци.
 - (б) Второ, ТСО вклучени во прегледот на конфигурацијата на областите на тргување:
 - | i. | оценува и споредува тековната конфигурација на областите на тргување и секоја алтернативна конфигурација на областите на тргување користејќи ги критериумите наведени во Член 33;
 - | ii. | спроведување консултации во согласност со Член 12 и работилница за предлози за алтернативна конфигурација на областите на тргување во однос на постојната конфигурација на областите на тргување,

- вклучувајќи ги временските рокови за имплементација, освен ако конфигурацијата на областите на тргување нема занемарливо влијание врз контролните области на соседните ТСО; | iii. | поднесување заеднички предлог за одржување или промена на конфигурацијата на областите на тргување до вклучените земји-членки и инволвираните регулаторни органи во рок од 15 месеци по одлуката за започнување на ревизијата.
- (в) По добивањето заеднички предлог за одржување или промена на конфигурацијата на областите на тргување, вклучените земји-членки или, доколку тоа го предвиделе, регулаторните органи постигнуваат договор во рок од шест месеци за предлогот за одржување или промена на конфигурацијата на областите на тргување.
5. НОПЕЕ или учесниците на пазарот, на барање на ТСО, им даваат на ТСО вклучени во прегледот на областите на тргување информации што им овозможуваат да ги оценат конфигурациите на областите на тргување. Овие информации се споделуваат само помеѓу вклучените ТСО со единствена цел да се проценат конфигурациите на областите на тргување.
6. Иницијативата за ревизија на конфигурацијата на областите на тргување и нејзините резултати ќе ја објави ENTSO-E или, доколку прегледот е започнат во согласност со став 1 точка (г), вклучениот ТСО.

Член 33

Критериуми за прегледување на конфигурациите на областите на тргување

1. Доколку прегледот на конфигурацијата на областите на тргување се врши во согласност со Член 32, ќе се земат предвид барем следниве критериуми:
- (а) во однос на безбедноста на мрежата: | i. | способноста на конфигурациите на областите на тргување за да се обезбеди оперативна сигурност и сигурност на снабдувањето; | ii. | степен на неизвесност во пресметката на прекуграничниот капацитет;
- (б) во однос на вкупната пазарна ефикасност: | i. | секое зголемување или намалување на економската ефикасност што произлегува од промената; | ii. | пазарна ефикасност, вклучувајќи ги барем трошоците за гарантирање на капацитетот, пазарна ликвидност, пазарна концентрација и пазарна моќ, поттикнување на ефективна конкуренција, ценовни сигнали за градење инфраструктура, точност и робусност на ценовните сигнали; | iii. | трансакциски и транзициски трошоци, вклучувајќи ги и трошоците за промена на постоечките договорни обврски направени од учесниците на пазарот, НОПЕЕ и ТСО; | iv. | трошоците за изградба на нова инфраструктура која може да го реши постоечкото загушување; | v. | потребата да се обезбеди постигнување пазарен резултат без потреба од широка примена на економски неефикасни корективни мерки; | vi. | сите негативни ефекти од внатрешните трансакции со други области на тргување за да се обезбеди

усогласеност со точка 1.7. Анекс I на Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009; | vii. | влијание врз работата и ефективноста на механизмите за балансирање и процедурите за пресметување на отстапувањата.

- (в) во однос на стабилноста и робусноста на областите на тргување: | i. | потребата областите на тргување да бидат доволно стабилни и робусни во одреден временски период; | ii. | потребата областите на тргување да бидат конзистентни во сите буџетски временски рамки за капацитет; | iii. | потребата секоја производна единица и потрошувачка единица да припаѓа на само една трговска зона за секој временски период утврден од пазарот; | iv. | локацијата и зачестеноста на застојот доколку структурното загушување влијае на ограничувањето на областите на тргување, земајќи ја предвид секоја идна инвестиција што може да го реши постоечкото загушување.
2. Прегледот на областа на тргување во согласност со член 32 вклучува сценарија кои го земаат предвид опсегот на веројатни инфраструктурни развои во текот на десетгодишниот период по годината во која е донесена одлуката за започнување на прегледот.

Член 34

Редовно известување за тековната конфигурација на областите на тргување на ENTSO-E и Агенцијата

1. Агенцијата ја оценува ефективноста на сегашната конфигурација на областите на тргување на секои три години.
Затоа:
- (а) бара технички извештај за тековната конфигурација на областите на тргување од ENTSO-E и
 - (б) произведува пазарен извештај кој го проценува ефектот на тековната конфигурација на областите на тргување врз ефикасноста на пазарот.
2. Техничкиот извештај наведен во став 1 од вториот потстав од точка (а) вклучува најмалку:
- (а) листа на структурно загушување и други големи физички загушувања, вклучувајќи локации и фреквенција;
 - (б) анализа на очекуваното зголемување или отстранување на физичкото загушување како резултат на инвестиции во мрежи или од важни промени во моделите на производство или потрошувачка;
 - (в) анализа на уделот на тековите на моќност кои не произлегуваат од механизмот за алокација на капацитетот, за секој регион за пресметка на капацитет за кој е соодветно;
 - (г) приходи од загушување и трошоци за гаранција;
 - (д) сценарио кое опфаќа период од десет години.

3. Секој ТСО доставува податоци и анализи за да се овозможи навремено креирање на технички извештај за моменталната конфигурација на областите на тргување.
4. ENTSO-E ја доставува Агенцијата со технички извештај за тековната конфигурација на областите на тргување најдоцна девет месеци по барањето на Агенцијата.
5. Техничкиот извештај за тековната конфигурација на областите на тргување ги опфаќа последните три цели календарски години кои претходат на барањето на Агенцијата.
6. Без да се нарушуваат обврските за доверливост предвидени во Член 13, ENTSO-E е должен техничкиот извештај да го направи достапен на јавноста.
7. Доколку техничкиот или пазарниот извештај укажува на неефикасност во тековната конфигурација на областите на тргување, Агенцијата може да побара од ТСО да иницираат преглед на постојната конфигурација на областите на тргување во согласност со Член 32, став 1.

ПОГЛАВЈЕ 3

Редиспечирање и тргување во обратен правец

Член 35

Координирано редиспечирање и тргување во обратен правец

1. Во рок од шеснаесет месеци од регулаторното одобрување на регионите за пресметка на капацитетите од Член 15, сите ТСО во секој регион за пресметка на капацитетот ќе подготват предлог за заедничка методологија на усогласено редиспечирање и тргување во обратен правец. Предлогот е предмет на консултација согласно Член 12.
2. Методологијата на координирано редиспечирање и тргување во обратен правец вклучува мерки од прекугранична важност и им овозможува на сите ТСО во секој регион за пресметка капацитетот ефективно да го намалат физичкото загушување, без разлика дали физичкото загушување е предизвикано од причини главно надвор од нивната контрола или не. Методологијата на координирано редиспечирање и тргување во обратен правец го решава прашањето за фактот дека нејзината примена може значително да влијае на тековите надвор од контролната област на ТСО.
3. Секој ТСО може повторно да ги испрати сите достапни производители и потрошувачи во согласност со соодветните механизми и договори што се применуваат на неговата контролна област, вклучувајќи ги и интерконекторите. Во рок од 26 месеци од регулаторното одобрување на регионите за пресметка на капацитетите, сите ТСО во секој регион за пресметка на капацитетот ќе изготват извештај, предмет на консултации во согласност со Член 12, оценувајќи ја прогресивната координација и усогласување на тие механизми и договори, вклучително и предлози. Тие го доставуваат извештајот до нивните соодветни

регулаторни органи за евалуација. Предлозите во извештајот ги спречуваат споменатите механизми и договори да го нарушат пазарот.

4. ТСО не преземаат унилатерални или некоординирани мерки на редиспечирање и тргување во обратен правец од прекугранично значење. Секој ТСО ја координира употребата на ресурсите за редиспечирање и тргување во обратен правец, земајќи го предвид нивното влијание врз оперативната сигурност и економската ефикасност.
5. Релевантните производители и корисници ќе им обезбедат на ТСО цени за редиспечирање и тргување во обратен правец пред распоредувањето на ресурсите за редиспечирање и тргување во обратен правец.
Цените на редиспечирање и тргување во обратен правец се базираат на:
 - (а) цените на релевантните пазари на електрична енергија во соодветната временска рамка или
 - (б) трошоците на ресурсите за редиспечирање и тргување во обратен правец, кои транспарентно се пресметуваат врз основа на направените трошоци.
6. Производителите и откупувачите однапред ги доставуваат сите потребни информации за пресметка на трошоците за редиспечирање и тргување во обратен правец до соодветните ТСО. Оваа информација се споделува меѓу релевантните ТСО само за редиспечирање и тргување во обратен правец.

ПОГЛАВЈЕ 4

Развој на алгоритми

Член 36

Општи одредби

1. Сите НОПЕЕ ги развиваат, одржуваат и извршуваат следните алгоритми:
 - (а) алгоритам за спојување на пазарни цени;
 - (б) алгоритам за усогласување на континуирано тргување.
2. НОПЕЕ обезбедуваат дека алгоритмот за спојување на пазарни цени и алгоритмот за усогласување за континуирано тргување ги исполнуваат барањата предвидени во Член 39 и Член 52, соодветно.
3. Во рок од 18 месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива, сите НОПЕЕ, во соработка со ТСО, изготвуваат предлог за методологијата на резервните процедури за исполнување на нивните обврски утврдени во Член 39 и Член 52. Предлогот на методологијата е предмет на консултација согласно Член 12.
4. Кога е можно, НОПЕЕ применуваат веќе договорени решенија за ефективно спроведување на целите на оваа Регулатива.

Член 37

Развој на алгоритми

1. До осум месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива:
 - (а) сите ТСО заеднички доставуваат до сите НОПЕЕ предлог за заеднички сет на барања за ефикасна алокација на капацитетите со цел да се овозможи изработка на алгоритам за спојување на пазарни цени и усогласен алгоритам за континуирано тргување. Овие барања треба да ги специфицираат функционалностите и карактеристиките, вклучително и роковите за испорака на резултатите за единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот и детали за капацитетот помеѓу областите на тргување и ограничувањата за алокација што треба да се почитуваат;
 - (б) сите НОПЕЕ предлагаат заеднички сет на барања за ефикасно склучување на трансакции со цел да се овозможи развој на алгоритам за спојување на пазарни цени и усогласен алгоритам за континуирано тргување.
2. Најдоцна три месеци откако ТСО и НОПЕЕ ќе поднесат предлози за заеднички сет на барања во согласност со став 1, сите НОПЕЕ изготвуваат предлог алгоритам во согласност со овие барања. Овој предлог го одредува рокот до кој НОПЕЕ ги испорачуваат примените налози неопходни за извршување на функциите на МСО во согласност со Член 7, став 1, точка (б).
3. Предлогот од став 2 се доставува до сите ТСО. Доколку е потребно дополнително време за подготовка на тој предлог, сите НОПЕЕ ќе соработуваат меѓу себе со поддршка од сите ТСО не подолг од два месеци за да се обезбеди усогласеност на предлогот со ставовите 1 и 2.
4. Предлозите од ставовите 1 и 2 се предмет на консултација во согласност со Член 12.
5. Сите НОПЕЕ ќе достават предлог даден во согласност со ставовите 2 и 3 на одобрување до регулаторните органи најдоцна 18 месеци по стапувањето во сила на оваа Регулатива.
6. Најдоцна две години од одобрувањето на предлогот согласно став 5, сите ТСО и сите НОПЕЕ ја разгледуваат работата на алгоритмот за спојување на пазарни цени и алгоритмот за усогласување на континуирано тргување и доставуваат извештај за ова до Агенцијата. По барање на Агенцијата, прегледот се врши повторно секоја втора година.

ПОГЛАВЈЕ 5

Единечно day-ahead спојување на пазарот

ДЕЛ 1

Алгоритам за спојување на пазарни цени

Цели на алгоритмот за спојување на пазарни цени

1. Алгоритмот за спојување на пазарни цени ги добива резултатите утврдени со Член 39 став 2 на следниот начин:
 - (а) која има за цел да го зголеми економскиот суфицит за единечно day-ahead спојување на пазарот за price-coupled регионот за следниот ден на тргување;
 - (б) во кој се применува принципот на маргинални цени, според кој сите прифатени понуди имаат иста цена по зона на тргување по пазарна временска единица;
 - (в) што го олеснува ефикасното формирање на цените;
 - (г) почитување на капацитетот помеѓу областите на тргување и лимитите на алокација;
 - (д) што може да се повтори и чија големина може да се промени.
2. Алгоритмот за спојување на пазарни цени е направен така што може да се примени на поголем или помал број области на тргување.

Член 39

Inputs и резултати на алгоритмот за спојување на пазарни цени

1. За да се добијат резултати во алгоритмот за спојување на пазарни цени, се применува следново:
 - (а) ограничувања за алокација утврдени во согласност со Член 23, став 3;
 - (б) резултатите од пресметката на прекуграничниот капацитет потврдени во согласност со Член 30;
 - (в) налози поднесени согласно Член 40.
2. Алгоритмот за спојување на пазарни цени истовремено ги добива најмалку следниве резултати за секој временски период утврден од пазарот:
 - (а) единечни цени на порамнување за секоја област на тргување и временски период утврден од пазарот во ЕУР/MWh.
 - (б) единствена нето позиција за секоја област на тргување и секој временски период утврден од пазарот;
 - (в) информации врз основа на кои е можно да се утврди статусот на извршување на нарачката.
3. Сите НОПЕЕ ја обезбедуваат точноста и ефикасноста на резултатите произведени со помош на алгоритмот на единечно спојување на пазарни цени.
4. Сите ТСО ја проверуваат усогласеноста на резултатите од алгоритмот за спојување на пазарни цени со капацитетот помеѓу областите на тргување и лимитите за алокација.

Член 40

Прифатени производи

1. Најдоцна 18 месеци по стапувањето во сила на оваа регулатива, НОПЕЕ ќе поднесат заеднички предлог во врска со производите што може да се земат предвид при единечно day-ahead спојување на пазарот. НОПЕЕ ќе се погрижат налозите што произлегуваат од овие производи доставени до алгоритмот за спојување на пазарни цени да бидат изразени во евра и да се повикуваат на пазарното време.
2. Сите НОПЕЕ гарантираат дека алгоритмот за спојување на пазарни цени може да прифаќа налози добиени од оние производи кои покриваат еден временски период утврден од пазарот и неколку временски периоди утврдени од пазарот.
3. Во рок од две години од стапувањето во сила на оваа Регулатива и секоја втора година потоа, сите НОПЕЕ ќе се консултираат во согласност со Член 12 со:
 - (а) на учесниците на пазарот, да се осигура дека достапните производи ги одразуваат нивните потреби;
 - (б) до сите ТСО да се погрижат производите да се грижат за оперативната сигурност;
 - (в) до сите регулаторни органи, за да се погрижи дека достапните производи се во согласност со целите на оваа Регулатива.
4. Сите НОПЕЕ, доколку е потребно, ги менуваат производите врз основа на резултатите од консултациите наведени во став 3.

Член 41

Максимални и минимални цени

1. Во рок од 18 месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива, сите НОПЕЕ, во соработка со соодветните ТСО, изготвуваат предлог за усогласени максимални и минимални хармонизирани цени на порамнување кои ќе се применуваат во сите области на тргување кои учествуваат во единечно day-ahead спојување на пазарот. Предлогот ја зема предвид проценетата вредност на изгубеното оптоварување.
Предлогот е предмет на консултација согласно член 12.
2. Сите НОПЕЕ поднесуваат предлог за одобрување до регулаторните органи.
Доколку земја-членка обезбедила орган кој не е национален регулаторен орган е овластен да одобрува максимални и минимални хармонизирани цени на порамнување на национално ниво, регулаторниот орган ќе се консултира со релевантниот орган за предлогот во однос на неговиот ефект врз националните пазари.
По добивањето на одлуката за одобрување од сите регулаторни органи, сите НОПЕЕ ќе ја пријават одлуката до релевантните ТСО без непотребно одлагање.

Член 42

Одредување на цена на day-ahead прекуграничен капацитет

1. Цената на day-ahead прекуграничниот капацитетот ја одразува пазарната конгестија и ја претставува разликата помеѓу соодветните day-ahead цени на порамнување за во соодветните области на тргување.
2. Не се применуваат такси, како што се такси за отстапување или дополнителни давачки за day-ahead прекуграничниот капацитет, освен за цените утврдени во согласност со став 1.

Член 43

Методологија за пресметување планирани размени кои се резултат на едно единечно day-ahead спојување на пазарот

1. До 16 месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива, ТСО кои имаат намера да ги пресметаат планираните размени кои се резултат на единечно day-ahead спојување на пазарот подготвуваат предлог за заедничка методологија за таа пресметка. Предлогот е предмет на консултација согласно Член 12.
2. Методологијата ја опишува пресметката и ги специфицира информациите што релевантните НОПЕЕ ги доставуваат до ентитет за планирана размена утврден во согласност со Член 8, став 2, точка (е), и роковите за испорака на оваа информација. Рокот за доставување на информациите е најдоцна до 15:30 часот по day-ahead временски период утврден од пазарот.
3. Пресметката се базира на нето позициите за секој временски период утврден од пазарот.
4. Најдоцна две години откако регулаторните органи на предметниот регион ќе го одобрат предлогот од став 1, ТСО кои ги применуваат планираните размени ќе ја разгледаат методологијата. После тоа, методологијата се ревидира на секои две години на барање на надлежните регулаторни органи.

Член 44

Воспоставување на алтернативни процедури

Во рок од 16 месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива, секој ТСО, во координација со сите други ТСО во регионот на пресметка на капацитетот, подготвува предлог за цврсти и навремени алтернативни процедури за да се обезбеди ефикасна, транспарентна и недискриминаторска алокација на капацитет во случај да процесот на единечно day-ahead спојување на пазарот не донесе резултати.

Предлогот за воспоставување алтернативни процедури е предмет на консултација согласно Член 12.

Член 45

Аранжмани кои се однесуваат на повеќе од еден НОПЕЕ во една област на тргување и за интерконектори со кои не управуваат сертифицирани ТСО.

1. ТСО во области на тргување каде што е назначен повеќе од еден НОПЕЕ и/или каде што повеќе од еден НОПЕЕ нуди услуги за тргување или каде што има интерконектори со кои не управуваат сертифицирани ТСО во согласност со Член 3. Регулацијата 714/2009 подготвува предлог за алокација на прекуграничен капацитет и други неопходни аранжмани за такви области на тргување во соработка со релевантни ТСО, НОПЕЕ и оператори за интерконектори кои не се сертифицирани како ТСО, со цел да се осигура дека релевантните НОПЕЕ и интерконекторите ги обезбедуваат потребните податоци и финансиски ресурси за таквите аранжмани. Со горенаведените аранжмани, мора да биде можно да се поврзат дополнителни ТСО и НОПЕЕ на овие аранжмани.
2. Предлогот се поднесува на одобрување до релевантните национални регулаторни органи во рок од четири месеци откако повеќе од еден НОПЕЕ е назначен и/или овозможен да нуди трговски услуги во областа на тргување или ако новиот интерконектор не е управуван од сертифициран ТСО. За постојните интерконектори кои не се сертифицирани како ТСО, предлогот се поднесува во рок од четири месеци од стапувањето во сила на оваа Регулација.

ДЕЛ 2

Процесот на единечно day-ahead спојување на пазарот

Член 46

Достава на влезни податоци

1. Секој ентитет за координирана пресметка на капацитет ќе се погрижи дека прекуграничниот капацитет и ограничувањата за алокација се испорачуваат навреме до релевантните НОПЕЕ за да се осигураат дека прекуграничниот капацитет и ограничувањата за алокација се објавуваат на пазарот најдоцна до 11:00 часот по day-ahead временскиот период утврден од пазарот.
2. Доколку ентитетот за координирана пресметка на капацитет не може да обезбеди податоци за прекуграничниот капацитетот и ограничувањата за алокација еден час пред крајот на тргувањето на day-ahead временскиот период утврден од пазарот, тој ентитет за планирана размена ќе го пријави ова до релевантните НОПЕЕ. Оние НОПЕЕ веднаш објавуваат оглас за учесниците на пазарот.
Во такви случаи, ентитетот за координирана пресметка на капацитет го испорачува прекуграничниот капацитет и лимитот за алокација најдоцна 30 минути пред крајот на тргувањето на day-ahead временскиот период утврден од пазарот.

Член 47

Извршување на единечно day-ahead спојување на пазарот

1. Day-ahead тргувањето започнува најдоцна до 11:00 часот по day-ahead временскиот период утврден од пазарот.
2. Крајот на day-ahead тргувањето во секоја област на тргување е напладне day-ahead временскиот период утврден од пазарот. ТСО или НОПЕЕ во регион базиран на регионот на Централна и Источна Европа или неговите соседни земји може да постават различно време на завршување на тргувањето додека тој регион не се приклучи на единечно day-ahead спојување на пазарот.
3. Учесниците на пазарот ги доставуваат сите налози до соодветните НОПЕЕ пред крајот на day-ahead тргувањето на во согласност со Членовите 39 и 40.
4. Секој НОПЕЕ ги доставува добиените налози во согласност со став 3. за извршување на функциите на МСО согласно Член 7. став 2. најдоцна до времето определено од сите НОПЕЕ во предлогот за алгоритмот на единечно price спојување на пазарот утврден со Член 37. став 5.
5. Налозите што се совпаѓаат во единечно day-ahead спојување на пазарот се сметаат за загарантирани.
6. Функциите на МСО обезбедуваат анонимност на поднесените налози.

Член 48

Достава на резултати

1. Најдоцна до рокот определен од сите ТСО во барањата утврдени во Член 37, став 1, точка (а), сите НОПЕЕ кои ги извршуваат функциите на МСО ги доставуваат резултатите од единечно day-ahead спојување на пазарот на:
 - (а) на сите ТСО, на сите ентитети за координирана пресметка на капацитет и на сите НОПЕЕ, за резултатите наведени во Член 39, став 2, точки (а) и (б);
 - (б) на сите НОПЕЕ, за резултатите наведени во Член 39, став 2, точка (в).
2. Секој ТСО проверува дали резултатите од единечно day-ahead алгоритмот за спојување на пазарни цени од Член 39, став 2, точка (б) се пресметани во согласност со ограничувањата за алокација и потврдениот прекуграничен капацитет.
3. Секој НОПЕЕ проверува дали резултатите од единечно day-ahead спојување на пазарот алгоритмот за спојување на пазарни цени од Член 39 став 2 точка (в) се пресметани согласно налозите.
4. Секој НОПЕЕ ги известува учесниците на пазарот за статусот на извршување на нивните налози без непотребно одлагање.

Член 49

Пресметка на планирани размени кои се резултат на единечно day-ahead спојување на пазарот

1. Секој ентитет за координирана пресметка на капацитет ги пресметува планираните размени меѓу областите на тргување за секој временски период утврден од пазарот во согласност со методологијата утврдена во Член 43.
2. Секој ентитет за планирана размена известува до релевантните НОПЕЕ, централните договорни страни, shipping agents и TCO за договорените планирани размени.

Член 50

Започнување на заменски постапки

1. Во случај ниту еден НОПЕЕ кој ги извршува функциите на MCO да не може да испорача дел од резултатите или сите резултати од алгоритмот за спојување на пазарни цени во времето наведено во Член 37 став 1. точка (а), заменски процедури утврдени во согласност со Член 44.
2. Во случаи кога постои ризик ниту еден НОПЕЕ кој ги извршува функциите на MCO да не може да испорача дел од резултатите или сите резултати во рокот, сите НОПЕЕ известуваат до сите TCO веднаш по утврдување на ризикот. Сите НОПЕЕ кои ги извршуваат функциите на MCO веднаш објавуваат известување за учесниците на пазарот за можна примена на заменски процедури.

ПОГЛАВЈЕ 6

Единечно intraday спојување на пазарот

ДЕЛ 1

Цели, услови и резултати на единечно intraday спојување на пазарот

Член 51

Цели на алгоритмот за совпаѓање во континуирано тргување

1. Од intraday прекуграничното отварање на GTC до intraday прекуграничното затворање на GTC, алгоритмот за усогласување на континуирано тргување одредува кои налози се избрани за совпаѓање на следниов начин:
 - (а) која има за цел да го зголеми економскиот суфицит за единечно intraday спојување на пазарот за време на intraday временскиот период утврден од пазарот со алокација на капацитетот на налози што може да се усогласат според цената и времето на испорака;
 - (б) кое ги почитува ограничувањата за алокација предвидени во согласност со Член 58 став 1;

- (в) кој го почитува прекуграничниот капацитетот предвиден согласно Член 58 став 1;
 - (г) што ги исполнува условите за доставување резултати утврдени со Член 60;
 - (д) што може да се повтори и чија големина може да се промени.
2. Алгоритмот за усогласување на континуирано тргување ги обезбедува резултатите предвидени во Член 52 и е усогласен со можностите и функционалностите на производот предвидени во Член 53.

Член 52

Резултати од алгоритам за усогласување на континуирано тргување

1. Сите НОПЕЕ, во рамките на нивната функција како МСО, ќе се погрижат дека алгоритмот за усогласување на континуираното тргување ги произведува најмалку следниве резултати:
 - (а) статусот на извршување на налозите и цените по тргување;
 - (б) единствена нето позиција за секоја зона на тргување и временскиот период одреден од пазарот внатре во intraday пазарот.
2. Сите НОПЕЕ ја обезбедуваат точноста и ефикасноста на резултатите произведени со користење на алгоритам за усогласување на континуирано тргување.
3. Сите ТСО ја проверуваат усогласеноста на резултатите од алгоритмот за усогласување на континуирано тргување со прекуграничниот капацитет и ограничувањата за алокација во согласност со Член 58 став 2.

Член 53

Прифатени производи

1. Најдоцна во рок од 18 месеци од стапувањето во сила на овој правилник, НОПЕЕ поднесуваат заеднички предлог за производи кои можат да се земат предвид во постапката за единечно intraday спојување на пазарот. Сите НОПЕЕ ќе се погрижат дека сите налози за овие производи доставени за да се овозможат функциите на МСО, кои се извршуваат во согласност со Член 7, се изразени во евра и имаат карактеристика на временскиот период утврден од пазарот.
2. Сите НОПЕЕ обезбедуваат усогласеност на налозите за овие производи со карактеристики на прекуграничен капацитет, што овозможува истовремено усогласување.
3. Сите НОПЕЕ гарантираат дека алгоритмот за усогласување на континуирано тргување може да прифаќа налози кои опфаќаат еден временски период утврден од пазарот и повеќе временски периоди утврдени од пазарот.
4. Во рок од две години од стапувањето во сила на оваа Регулатива и секоја втора година потоа, сите НОПЕЕ ќе се консултираат во согласност со Член 12 со:

- (a) учесниците на пазарот, да се осигураат дека достапните производи ги одразуваат нивните потреби;
 - (б) сите ТСО, да се осигураат дека оперативната сигурност е земена предвид во однос на производите;
 - (в) сите регулаторни органи, за да се осигураат дека достапните производи се во согласност со целите на оваа Регулатива.
5. Сите НОПЕЕ, доколку е потребно, ги менуваат производите врз основа на резултатите од консултациите наведени во став 4.

Член 54

Максимална и минимална цена

1. Во рок од 18 месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива, сите НОПЕЕ во соработка со релевантните ТСО изготвуваат предлог за усогласени максимални и минимални хармонизирани цени на порамнување кои ќе се применуваат во сите области на тргување кои учествуваат во единечно intraday спојување на пазарот. Предлогот ја зема предвид проценетата вредност на изгубеното оптоварување.
Предлогот е предмет на консултација согласно Член 12.
2. Сите НОПЕЕ поднесуваат предлог за одобрување до сите регулаторни органи. Доколку земја-членка обезбедила орган кој не е национален регулаторен орган е овластен да одобрува максимални и минимални хармонизирани цени на порамнување на национално ниво, регулаторниот орган ќе се консултира со релевантниот орган за предлогот во однос на неговиот ефект врз националните пазари.
3. По добивањето на одлуката на регулаторните органи, сите НОПЕЕ ќе ги информираат релевантните ТСО за оваа одлука без непотребно одлагање.

Член 55

Одредување на цената на intraday капацитетот

1. Кога е применливо, методологијата за одредување на цените на intraday прекуграничниот капацитет во текот на денот, развиена во согласност со Член 55 став 3, го одразува загушувањето на пазарот и се заснова на реалните налози.
2. Пред одобрување на единечно методологијата за одредување на цените на intraday прекуграничниот капацитет, утврдена во став 3, ТСО можат да предложат механизам за алокација на капацитетот со сигурно определување на цената во согласност со барањата од став 1 за одобрување од страна на регулаторните органи на релевантните земји-членки. Овој механизам ќе осигура дека цената на intraday прекуграничниот капацитет е достапна за учесниците на пазарот во моментот на усогласување на налозите.

3. До 24 месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива, сите ТСО ќе подготват предлог за унифицирана методологија за утврдување на цената на intraday прекуграничниот капацитет. Предлогот е предмет на консултација согласно Член 12.
4. Не се применуваат такси, како што се такси за отстапување или дополнителни такси, на intraday прекуграничниот капацитет, освен за цените утврдени во согласност со ставовите 1, 2 и 3.

Член 56

Методологија за пресметка на планираните размени кои се резултат на единечно intraday спојување на пазарот

1. До 16 месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива, ТСО кои имаат намера да ги пресметаат планираните размени кои се резултат на единечно intraday спојување на пазарот ќе подготват предлог за заедничка методологија за таа пресметка.
Предлогот е предмет на консултација согласно Член 12.
2. Методологијата ја опишува пресметката и, доколку е потребно, ги наведува информациите што релевантните НОПЕЕ ги доставуваат до ентитет за планирана размена, како и роковите за доставување на оваа информација.
3. Пресметката на планираните размени се заснова на нето позициите утврдени во Член 52, став 1, точка (б).
4. Најдоцна две години откако регулаторните тела од соодветниот регион ќе го одобрат предлогот од став 1, релевантните ТСО ја разгледуваат методологијата. Потоа, на барање на надлежните регулаторни органи, ТСО ја разгледуваат методологијата на секои две години.

Член 57

Аранжмани кои се однесуваат на повеќе од еден НОПЕЕ во една област на тргување и за интерконектори кои не се управувани од сертифицирани ТСО

1. ТСО во области на тргување каде што е назначен повеќе од еден НОПЕЕ и/или каде што повеќе од еден НОПЕЕ нуди услуги за тргување или каде што има интерконектори со кои не управуваат сертифицирани ТСО во согласност со Член 3. Регулативата 714/2009 подготвува предлог за алокација на прекуграничен капацитет и други неопходни аранжмани за такви области на тргување во соработка со релевантни ТСО, НОПЕЕ и оператори за интерконектор кои не се сертифицирани како ТСО, со цел да се осигура дека релевантните НОПЕЕ и интерконекторите ги обезбедуваат потребните податоци и финансиски ресурси за таквите аранжмани. Со горенаведените аранжмани, мора да биде можно да се поврзат дополнителни ТСО и НОПЕЕ на овие аранжмани.

2. Предлогот се поднесува на одобрување до релевантните национални регулаторни органи во рок од четири месеци откако повеќе од еден НОПЕЕ е назначен и/или овозможен да нуди трговски услуги во областа на тргување или ако новиот интерконектор не е управуван од сертифициран ТСО. За постојните интерконектори со кои не управуваат сертифицирани ТСО, предлогот се поднесува во рок од четири месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива.

ДЕЛ 2

Процес на единечно intraday спојување на пазарот

Член 58

Достава на влезни податоци

1. Секој ентитет за координирана пресметка на капацитет гарантира дека на релевантните НОПЕЕ им се обезбедува прекуграничниот капацитет и лимитите на алокација најдоцна 15 минути пред intraday прекуграничното отварање на ГТС.
2. Доколку се потребни ажурирања на прекуграничниот капацитет и ограничувањата за алокација, поради оперативните промени на преносниот систем, секој ТСО ќе ги извести ентитетите за координирана пресметка на капацитет во неговиот регион за пресметка на капацитетот. Ентитетите за координирана пресметка на капацитет потоа ќе ги известат соодветните НОПЕЕ.
3. Ако некој ентитет за координирана пресметка на капацитет не може да се усогласи со став 1, тој ентитет за координирана пресметка на капацитет ќе ги извести соодветните НОПЕЕ. Овие НОПЕЕ ќе објават известување до сите учесници на пазарот без неоправдано одложување.

Член 59

Работење на единечно intraday спојување на пазарот

1. До 16 месеци по стапувањето во сила на оваа Регулатива, сите ТСО ќе бидат одговорни за предлагање на intraday прекугранично отварање на ГТС и intraday прекугранично затворање на ГТС. Предлогот е предмет на консултација во согласност со Член 12.
2. Intraday прекуграничното затворање на ГТС ќе биде поставено на таков начин што:
 - (а) ги максимизира можностите на учесниците на пазарот за приспособување на нивните салда преку тргување во intraday временскиот период утврден од пазарот што е можно поблиску до реалното време; и

- (б) им обезбедува на ТСО и на учесниците на пазарот доволно време за нивните процеси на изготвување распоред и балансирање во однос на мрежната и оперативната сигурност.
- 3. За секој временски период утврден од пазарот за дадена граница на област на тргување ќе се воспостави едно intraday прекугранично затворање на ГТС. Тоа ќе биде најмногу еден час пред почетокот на релевантниот временски период утврден од пазарот и ќе ги земе предвид релевантните процеси на балансирање во однос на оперативната сигурност.
- 4. Intraday тргување со енергија за даден временски период утврден од пазарот за граница на областа на тргување ќе започне најдоцна во времето на intraday прекуграничното отворање на ГТС на релевантните граници на областа на тргување и ќе биде дозволено до времето на intraday прекуграничното затворање на ГТС.
- 5. Пред intraday прекуграничното затворање на ГТС, учесниците на пазарот треба да ги достават до релевантните НОПЕЕ сите налози за даден временски период утврден од пазарот. Сите НОПЕЕ ќе ги достават налозите за даден временски период утврден од пазарот за единечно matching веднаш откако ќе бидат примени налозите од учесниците на пазарот.
- 6. Налозите кои се совпаѓаат во единечно intraday спојување на пазарот ќе се сметаат за загарантирани.
- 7. Функциите на МСО ќе обезбедат анонимност на налозите доставени преку споделената книга на налози.

Член 60

Достава на резултати

- 1. Сите НОПЕЕ кои вршат функции на МСО ќе ги испорачаат резултатите од алгоритмот за усогласување на континуирано тргување:
 - (а) на сите други НОПЕЕ, за резултатите од финалниот статус после тргување наведен во Член 52(1)(а);
 - (б) на сите ТСО и ентитети за планирана размена, за резултатите од единечните нето позиции наведени во Член 52(1)(б).
- 2. Ако, во согласност со став 1(а), кој било НОПЕЕ, од причини надвор од неговата одговорност, не може да ги испорача овие резултати од алгоритам за усогласување на континуирано тргување, тој ќе ги извести сите други НОПЕЕ.
- 3. Ако, во согласност со став 1(б), кој било НОПЕЕ, од причини надвор од неговата одговорност, не може да ги испорача овие резултати од алгоритам за усогласување на континуирано тргување, ќе ги извести сите ТСО и секој ентитет за планирана размена веднаш штом е разумно изводливо. Сите НОПЕЕ ќе ги известат засегнатите учесници на пазарот.
- 4. Сите НОПЕЕ ќе ги испратат, без непотребно одложување, потребните информации до учесниците на пазарот за да се погрижат дека може да се преземат дејствата наведени во Членовите 68 и 73(3).

Член 61

Пресметка на планирани размени кои се резултат на единечно intraday спојување на пазарот

1. Секој ентитет за планирана размена ќе ги пресмета планираните размени помеѓу областите на тргување за секој временски период утврден од пазарот во согласност со методологијата утврдена во Член 56.
2. Секој ентитет за планирана размена ќе ги извести релевантните НОПЕЕ, централно договорната страна, shipping agents, и TCO на договорените планирани размени.

Член 62

Објавување на информации за пазарот

1. Штом ќе се усогласат налозите, секој НОПЕЕ ќе го објави, за релевантните учесници на пазарот, барем статусот на извршување на налозите и цените по трговија произведени од алгоритмот за усогласување на континуирано тргување во согласност со Член 52(1)(а).
2. Секој НОПЕЕ ќе се погрижи информациите за збирните извршени количини и цени да бидат јавно достапни во лесно достапен формат најмалку 5 години. Информациите што треба да се објават ќе бидат предложени од сите НОПЕЕ во рамките на предлогот за алгоритам за усогласување на континуирано тргување во согласност со Член 37(5).

Член 63

Дополнителни регионални аукции

1. До 18 месеци по стапувањето во сила на оваа Регулатива, релевантните НОПЕЕ и TCO на границите на областите на тргување можат заеднички да поднесат заеднички предлог за дизајнирање и спроведување на дополнителни регионални intraday аукции. Предлогот е предмет на консултација во согласност со Член 12.
2. Дополнителни регионални intraday аукции може да се спроведат во или помеѓу областите на тргување, како додаток на единечно intraday спојување на пазарот решението наведено во Член 51. За да се одржуваат регионални intraday аукции, континуираното тргување во и помеѓу релевантните области на тргување може да се прекине на ограничен период пред intraday прекуграничното затворање на GTC, кое нема да го надмине минималното време потребно за одржување на аукцијата и во секој случај 10 минути.

3. За комплементарните регионални intraday аукции, методологијата за одредување на цените во текот на дневниот прекуграничен капацитет може да се разликува од методологијата утврдена во согласност со Член 55(3), но сепак треба да ги исполнува принципите предвидени во Член 55(1).
4. Надлежните регулаторни органи може да го одобрат предлогот за дополнителни регионални intraday аукции доколку се исполнети следните услови:
 - (а) регионалните аукции нема да имаат негативно влијание врз ликвидноста на единечно intraday спојување на пазарот;
 - (б) целиот прекуграничен капацитет ќе биде доделен преку модулот за управување со капацитет;
 - (в) регионалната аукција нема да воведи несоодветна дискриминација помеѓу учесниците на пазарот од соседните региони;
 - (г) регулаторните органи ќе се консултираат со учесниците на пазарот во засегнатите земји-членки.
5. Најмалку на секои две години по одлуката за дополнителни регионални аукции, регулаторните органи на засегнатите земји-членки ја разгледуваат компатибилноста на сите регионални решенија со единечно intraday спојување на пазарот за да се погрижат дека горенаведените услови продолжуваат да се исполнуваат.

ДЕЛ 3

Преодни intraday аранжмани

Член 64

Одредби кои се однесуваат на експлицитна алокација

1. На заедничко барање на регулаторните тела на земјите-членки на секоја релевантна граница на областа на тргување, предметните ТСО, покрај имплицитната алокација, обезбедуваат и експлицитна алокација, односно алокација на капацитет одвоена од тргување со електрична енергија, со помошта на модулот за управување со капацитети на границите на областите на тргување.
2. ТСО на границите на односната област на тргување заеднички ќе развијат предлог за условите што треба да ги исполнат учесниците на пазарот за да учествуваат во експлицитната алокација. Предлогот ќе подлежи на заедничко одобрување од страна на регулаторните органи на земјите-членки на секоја од засегнатите граници на областите на тргување.
3. При воспоставување на модулот за управување со капацитети, треба да се избегнува дискриминација при истовремена алокација на капацитетот имплицитно и експлицитно. Модулот за управување со капацитет ќе определи кои налози да се изберат за усогласување и кои експлицитни

барања за капацитет да се прифатат, според рангирањето на цената и времето на влез.

Член 65

Отстранување на експлицитна алокација

1. Засегнатите НОПЕЕ тесно соработуваат со засегнатите ТСО и ќе се консултираат со учесниците на пазарот во согласност со Член 12 со цел да ги преточат потребите на учесниците на пазарот поврзани со експлицитните права за алокација на капацитетот во нестандартни intraday производи.
2. Пред да донесат одлука за отстранување на експлицитната алокација, регулаторните органи на земјите-членки на секоја од засегнатите граници на областа на тргување заеднички организираат консултации за да проценат дали предложените нестандартни intraday производи ги задоволуваат потребите на учесниците на пазарот за intraday тргување.
3. Надлежните регулаторни органи на земјите-членки на секоја од засегнатите граници на областа на тргување заеднички ги одобруваат воведените нестандартни производи и отстранувањето на експлицитната алокација.

Член 66

Одредби кои се однесуваат на intraday аранжмани

1. Учесниците на пазарот ќе обезбедат завршување на номинацијата, расчистувањето и порамнувањето поврзани со експлицитна алокација на прекуграничниот капацитет.
2. Учесниците на пазарот ги исполнуваат сите финансиски обврски поврзани со финансиското порамнување и плаќање кои произлегуваат од експлицитна алокација.
3. ТСО-учесниците објавуваат релевантни информации за интерконекции на кои се применува експлицитна алокација, вклучувајќи го и прекуграничниот капацитет за експлицитна алокација.

Член 67

Експлицитни барања за капацитет

Учесник на пазарот може да поднесе барање за експлицитен капацитет помеѓу областите на тргување само за интерконекција каде што се применува експлицитна алокација. За секое барање за експлицитен капацитет, учесникот на пазарот ги доставува големината и цената до модулот за управување со капацитет. Релевантните ТСО јавно ги објавуваат цената и големината на експлицитно доделениот капацитет.

ПОГЛАВЈЕ 7

Финансиско порамнување и плаќање за единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот

Член 68

Финансиско порамнување и плаќање

1. Централно договорните страни обезбедуваат навремено финансиско порамнување и плаќање на сите соодветни нарачки. Централно договорните страни дејствуваат како договорни страни на учесниците на пазарот во сите нивни тргувања во однос на финансиските права и обврски кои произлегуваат од тие тргувања.
2. Секоја централна договорна страна ќе ја одржува анонимноста помеѓу учесниците на пазарот.
3. Централните договорни страни ќе дејствуваат како договорна страна една на друга за размена на енергија помеѓу областите на тргување во однос на финансиските права и обврски кои произлегуваат од овие енергетски размени.
4. Ваквите размени ќе ги земат предвид:
 - (а) нето позиции произведени во согласност со Членовите 39(2)(б) и 52(1)(б);
 - (б) планирани размени пресметани во согласност со Членовите 49 и 61.
5. Секоја централно договорна страна ќе се погрижи да секој временски период утврден од пазарот:
 - (а) во сите области на тргување, земајќи ги предвид, доколку е потребно, ограничувањата за алокација, не постои несовпаѓање помеѓу вкупната електрична енергија пренесена од сите области на тргување со вишок и вкупната енергија пренесена во сите области на тргување со недостиг на електрична енергија;
 - (б) извозот и увозот на електрична енергија помеѓу областите на тргување се еднакви еден на друг, при што може да се појават отстапувања само во случај на ограничувања за алокација каде што е соодветно.
6. И покрај ставот 3, shipping agent може да дејствува како договорна страна помеѓу различни централно договорни страни во размената на енергија, доколку релевантните страни склучат специфичен договор за оваа цел. Доколку не се постигне договор, за аранжманот за трансфер одлучуваат регулаторните органи одговорни за областите за тргување меѓу кои се потребни финансиско порамнување и плаќање на размената на енергија.
7. Сите централно договорни страни или shipping agents ќе ги собираат приходите од загушување кои произлегуваат од единечно intraday спојување на пазарот наведена во Членовите 46 до 48 и од единечно intraday спојување на пазарот наведена во Членовите 58 до 60.

8. Сите централно договорни страни или shipping agents ќе обезбедат дека собраните приходи од загушувањето се пренесуваат на ТСО најдоцна две недели по датумот на порамнување.
9. Доколку времето на плаќањата не е усогласено помеѓу две области на тргување, засегнатите земји-членки ќе се погрижат да биде назначен ентитет да управува со временските несовпаѓања и да ги сноси релевантните трошоци.

ПОГЛАВЈЕ 8

Гарантирање на доделениот прекуграничен капацитет

Член 69

Предлог на day-ahead гарантен рок

До 16 месеци од стапувањето во сила на оваа Регулатива, сите ТСО ќе подготват заеднички предлог за day-ahead гарантниот период, кој не смее да биде пократок од половина час пред day-ahead прекугранично затворање на ГТС. Предлогот е предмет на консултација согласно Член 12.

Член 70

Гаранција за day-ahead капацитет и ограничувања за алокација

1. Пред истекот на рокот за гаранција на day-ahead, секој ентитет за координирана пресметка на капацитет може да го приспособи прекуграничниот капацитет и ограничувањата за алокација дадени на релевантните НОПЕЕ.
2. По истекот на рокот за гаранција на day-ahead, сите ограничувања на прекуграничниот капацитет и распределбата ќе бидат загарантирани за day-ahead алокација на капацитетот, освен ако не се исполнети барањата од Член 46(2), во кој случај прекуграничниот капацитет и ограничувањата за алокација ќе бидат загарантирани штом како што се доставуваат до соодветните НОПЕЕ.
3. По истекот на рокот за гаранција на day-ahead, прекуграничниот капацитет што не е доделен може да се прилагоди за следните доделувања.

Член 71

Гарантен период на intraday капацитет

Intraday капацитетот помеѓу областите на тргување се гарантира веднаш штом ќе се додели.

Член 72

Гаранција во случај на виша сила или во вонредни ситуации

1. Во случај на виша сила или вонредна ситуација од Член 16 став 2 од Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009, кога ТСО постапува итно и не е возможно повторно испраќање или тргување во обратен правец, секој ТСО има право да го ограничи доделениот капацитет помеѓу областите на тргување. Во сите случаи, ограничувањето се врши на координиран начин по директно поврзување со сите ТСО за кои станува збор.
2. ТСО кој повикува на виша сила или вонредна ситуација ќе објави известување во кое се објаснува природата на вишата сила или вонредната ситуација и нејзиното веројатно времетраење. Ова известување ќе им биде достапно на засегнатите учесници на пазарот преку НОПЕЕ. Доколку капацитетот е експлицитно доделен на учесниците на пазарот, ТСО повикувајќи се на виша сила или вонредна ситуација ќе испрати известување директно до договорните страни кои поседуваат прекуграничен капацитет за соодветната пазарна временска рамка.
3. Доколку доделениот капацитет е намален поради виша сила или вонредна ситуација на која се повика ТСО, ТСО ќе надомести или обезбеди компензација за периодот на виша сила или вонредната ситуација, во согласност со следните барања:
 - (а) доколку постои имплицитна алокација, централните договорни страни или shipping agents нема да бидат предмет на финансиска загуба или финансиска корист што произлегува од какво било отстапување што произлегува од таквото ограничување;
 - (б) во случај на виша сила и доколку капацитетите биле доделени со експлицитна алокација, учесниците на пазарот имаат право на надоместок на цената платена за капацитетот во текот на постапката за експлицитна алокација;
 - (в) во случај на вонредна состојба и ако капацитетот е доделен со експлицитна алокација, учесниците на пазарот имаат право на компензација еднаква на разликата во цената на релевантните пазари помеѓу релевантните области на тргување во релевантниот период или
 - (г) во вонредна ситуација, ако капацитетот е доделен преку експлицитна алокација, но цената на областа на тргување не е пресметана во најмалку една од двете релевантни области на тргување во соодветната временска рамка, учесниците на пазарот имаат право на надомест на цената платена за капацитетот за време на експлицитниот процес на алокација.

4. ТСО повикувајќи се на виша сила или вонредна ситуација ги ограничува последиците и времетраењето на ситуацијата на виша сила или вонредна ситуација.
5. Кога земја-членка го обезбедила тоа, на барање на засегнатиот ТСО, националниот регулаторен орган ќе процени дали настанот се квалификува како виша сила.

ГЛАВА III

ТРОШОЦИ

ПОГЛАВЈЕ 1

Методологија за дистрибуција на приход од загушувањето за единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот

Член 73

Методологија за дистрибуција на приход од загушувањето

1. До 12 месеци по стапувањето во сила на оваа Регулатива, сите ТСО ќе развијат предлог за методологија за споделување на приходите од загушувањето.
2. Методологијата развиена во согласност со став 1:
 - (а) олеснување на ефикасното долгорочно работење и развој на електропреносниот систем и ефикасното функционирање на пазарот на електрична енергија на Унијата;
 - (б) да се усогласат со општите принципи за управување со загушувањето предвидени во Член 16 од Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009;
 - (в) овозможи разумно финансиско планирање;
 - (г) да бидат компатибилни низ временски рамки;
 - (д) воспостави договори за споделување на приходот од загушувањето што произлегува од преносните средства во сопственост на други страни освен ТСО.
3. ТСО ќе ги распределат приходите од загушувањето во согласност со методологијата во став 1 штом е разумно изводливо и најдоцна една недела откако приходите од загушувањето се префрлени во согласност со Член 68(8).

ПОГЛАВЈЕ 2

Методологија за споделување на трошоците за редиспечирање и тргување во обратен правец за единечно intraday и day-ahead спојување на пазарот

Член 74

Методологија за споделување на трошоците за редиспечирање и тргување во обратен правец

1. Најдоцна 16 месеци по донесувањето на одлуката за регионите за пресметка на капацитетот, сите ТСО во секој регион за пресметка на капацитетот ќе развијат предлог за заедничка методологија за поделба на трошоците за редиспечирање и тргување во обратен правец.
2. Методологијата за поделба на трошоците за редиспечирање и тргување во обратен правец ќе вклучува решенија за поделба на трошоците за активности од прекугранична важност.
3. Трошоците за редиспечирање и тргување во обратен правец што се прифатливи за поделба на трошоците помеѓу релевантните ТСО ќе се утврдат на транспарентен и ревизорски начин.
4. Методологијата за поделба на трошоците за редиспечирање и тргување во обратен правец најмалку треба:
 - (а) да одреди кои трошоци настанати од користењето на поправните активности, за кои трошоци се земени предвид при пресметката на капацитетот и каде е воспоставена заедничка рамка за користење на таквите активности, се прифатливи за споделување помеѓу сите ТСО од регионот за пресметка на капацитетот во согласност со методологијата за пресметка на капацитетот утврдена во Членовите 20 и 21;
 - (б) да дефинира кои трошоци настанати од користењето на редиспечирање или обратно тргување за да се загарантира прекуграничниот капацитет се прифатливи за споделување помеѓу сите ТСО од регионот за пресметка на капацитетот во согласност со методологијата за пресметување на капацитетот утврдена во Членовите 20 и 21;
 - (в) да постави правила за поделба на трошоците во целиот регион како што е утврдено во согласност со точките (а) и (б).
5. Методологијата развиена во согласност со став 1 вклучува:
 - (а) механизам за потврдување на фактичката потреба за редиспечирање или тргување во обратен правец помеѓу вклучените ТСО;
 - (б) последователен механизам за мониторинг на употребата на корективни мерки со трошоци;
 - (в) механизам за евалуација на ефектот на корективните мерки, врз основа на безбедносните критериуми за оперативната сигурност и економските критериуми
 - (г) процес кој овозможува подобрување на корективните мерки;

- (д) процес кој овозможува мониторинг на секој регион за пресметка на капацитетот од страна на надлежните регулаторни органи.
6. Методологијата развиена во согласност со став 1 исто така:
- (а) треба да обезбеди стимулации за управување со загушувањето, вклучително и корективни мерки и стимулации за ефективно инвестирање;
 - (б) да биде доследна со одговорностите и обврските на вклучените ТСО;
 - (в) треба да обезбеди правична распределба на трошоците и придобивките помеѓу вклучените ТСО;
 - (г) треба да биде во согласност со другите сродни механизми, вклучувајќи најмалку:
 - i. методологијата за споделување на приходите од загушувањето утврдена во Член 73;
 - ii. механизмот за компензација меѓу ТСО, како што е наведено во Член 13 од Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009 и Регулативата на Комисијата (ЕУ) бр. 838/2010
- (д) да го олесни ефикасниот долгорочен развој и функционирање на паневропскиот меѓусебно поврзан систем и ефикасното функционирање на паневропскиот пазар на електрична енергија;
- (ф) полесно е да се усогласи со општите принципи за управување со загушувањето утврдени со Член 16 од Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009;
- (е) дозволи разумно финансиско планирање;
- (ж) да биде компатибилна низ day-ahead и intraday временските период утврдени од пазарот; и
- (з) да ги почитува принципите на транспарентност и недискриминација.
7. До 31 декември 2018 година, сите ТСО од секој регион за пресметување на капацитетот, дополнително ќе ги усогласат меѓу регионите, колку што е можно повеќе, методологиите за поделба на трошоците за редиспечирање и тргување во обратен правец што се применуваат во нивниот соодветен регион за пресметка на капацитетот.

ПОГЛАВЈЕ 3

Надомест на трошоците настанати при алокација на капацитетот и управување со загушувањето

Член 75

Општи одредби за надоместок на трошоци

1. Трошоците кои се однесуваат на обврските наметнати на ТСО во согласност со Член 8, вклучувајќи ги и трошоците наведени во Член 74 и Членовите 76 до 79, ќе ги проценат надлежните регулаторни органи. Трошоците оценети како разумни, ефикасни и пропорционални ќе се повратат навремено преку мрежните тарифи или други соодветни механизми што ќе ги определат надлежните регулаторни органи.
2. Уделот на земјите-членки во заедничките трошоци наведени во Член 80(2)(а), регионалните трошоци наведени во Член 80(2)(б) и националните трошоци наведени во Член 80(2)(в) оценети како разумни, ефикасни и пропорционални ќе се повратат преку надоместоците на НОПЕЕ, мрежните тарифи или други соодветни механизми како што е утврдено од надлежните регулаторни органи.
3. Доколку тоа го побараат регулаторните органи, релевантните ТСО, НОПЕЕ и делегатите во согласност со Член 78, во рок од три месеци од барањето, ќе обезбедат информации потребни за да се олесни проценката на направените трошоци.

Член 76

Трошоците за воспоставување, менување и управување на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот

1. Сите НОПЕЕ ќе ги снесат следните трошоци:
 - (а) заеднички, регионални и национални трошоци за воспоставување, ажурирање или понатамошен развој на алгоритмот за спојување на пазарни цени за единечно day-ahead спојување на пазарот;
 - (б) заеднички, регионални и национални трошоци за воспоставување, ажурирање или понатамошен развој на алгоритам за усогласување на континуирано тргување и единечно intraday спојување на пазарот;
 - (в) заеднички, регионални и национални трошоци за управување со единечно day-ahead intraday спојување на пазарот;
2. Предмет на договор со засегнатите НОПЕЕ, ТСО може да придонесат за трошоците предвидени во став 1 што е предмет на одобрување од релевантните регулаторни органи. Во такви случаи, во рок од два месеци од добивањето на прогноза од засегнатите НОПЕЕ, секој ТСО има право да достави предлог за придонес во трошоците до релевантното регулаторно тело за одобрување.
3. Релевантните НОПЕЕ имаат право на надомест на трошоците во согласност со став 1 кои не биле на товар на ТСО во согласност со став 2 со надоместоци или други соодветни механизми само доколку трошоците се разумни и пропорционални, врз основа на национални договори со надлежниот регулаторен орган.

Член 77

Финансиско порамнување и трошоци за плаќање

1. Сите трошоци направени од централно договорните страни и shipping agents ќе бидат компензирани со такси или други соодветни механизми доколку се разумни и пропорционални.
2. Централно договорните страни и shipping agents бараат ефикасно финансиско порамнување и аранжмани за плаќање што ги избегнуваат непотребните трошоци и го одразуваат настанатиот ризик. Аранжманите за прекугранично финансиско порамнување и плаќање подлежат на одобрување од релевантните национални регулаторни органи.

Член 78

Трошоци за воспоставување и функционирање на координираниот процес на пресметка на капацитетот

1. Секој ТСО поединечно ги сноси трошоците за обезбедување влезни податоци за процедурата за пресметка на капацитетот.
2. Сите ТСО заеднички ги сносат трошоците за поврзување на поединечни модели на мрежа.
Сите ТСО во секој регион за пресметка на капацитетот ќе ги сносат трошоците за воспоставување и работа на ентитет за координирана пресметка на капацитет.
3. Сите трошоци направени од учесниците на пазарот за исполнување на барањата од оваа Регулатива се на товар на тие учесници на пазарот.

Член 79

Трошоци за гарантно осигурување

Трошоците за осигурување на гаранциите во согласност со Член 70 став 2 и Член 71 се на товар на релевантните ТСО до степен што е можно во согласност со Член 16 став 6 точка (а) од Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009. Овие трошоци ги вклучуваат трошоците од механизмите за компензација поврзани со обезбедувањето гаранции за прекуграничен капацитет, како и трошоците за повторно испраќање и тргување во обратен правец, како и трошоците за отстапување поврзани со компензациите на учесниците на пазарот.

Член 80

Поделба на трошоците помеѓу НОПЕЕ и ТСО во различни земји-членки

Сите релевантни НОПЕЕ и ТСО доставуваат годишен извештај до регулаторните органи во кој детално се објаснети трошоците за воспоставување, промена и имплементација на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот. При објавувањето на овој извештај, Агенцијата ги зема предвид чувствителните деловни информации. Трошоците директно поврзани со единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот мора да бидат јасно и одделно утврдени и предмет на ревизија. Извештајот ги содржи и сите детали за придонесите на ТСО за подмирување на трошоците на НОПЕЕ согласно Член 76 став 2. Трошоците од став 1 се поделени на:

- (а) заеднички трошоци кои произлегуваат од координираните активности на сите НОПЕЕ или ТСО вклучени во единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот;
 - (б) регионални трошоци кои произлегуваат од активностите на НОПЕЕ или ТСО кои соработуваат во одреден регион;
 - (в) националните трошоци кои произлегуваат од активностите на НОПЕЕ или ТСО во таа земја-членка.
3. Заедничките трошоци наведени во став 2(а) ќе се поделат меѓу ТСО и НОПЕЕ во земјите-членки и третите земји кои учествуваат во единечно day-ahead intraday спојување на пазарот. За да се пресмета износот што треба да го платат ТСО и НОПЕЕ во секоја земја-членка и, доколку е применливо, во трети земји, една осмина од заедничкиот трошок ќе се подели подеднакво помеѓу секоја земја-членка и третата земја, пет осмини се делат помеѓу секоја членка. Државата и третата земја пропорционално на нивната потрошувачка, а две осмини ќе бидат подеднакво поделени помеѓу НОПЕЕ-учесниците. За да се земат предвид промените во заедничките трошоци или промените во ТСО и НОПЕЕ-учесници, пресметката на заедничките трошоци редовно ќе се прилагодува.
 4. НОПЕЕ и ТСО кои соработуваат во одреден регион заеднички ќе се договорот за предлог за поделба на регионалните трошоци во согласност со став 2(б). Предлогот потоа ќе биде поединечно одобрен од надлежните национални органи на секоја од земјите-членки во регионот. НОПЕЕ и ТСО кои соработуваат во одреден регион може алтернативно да ги користат аранжманите за поделба на трошоците наведени во став 3.
 5. Принципите за поделба на трошоците се применуваат на трошоците настанати од стапувањето во сила на оваа Регулатива. Ова не е во спротивност со постојните решенија што се користат за развој на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, и трошоците направени пред стапувањето во сила на оваа Регулатива, ќе се поделат меѓу НОПЕЕ и ТСО врз основа на постојните договори кои ги регулираат ваквите решенија.

ГЛАВА IV

ДЕЛЕГРАЊЕ НА ЗАДАЧИ И МОНИТОРИНГ

Член 81

Делегирање на задачи

1. ТСО или НОПЕЕ може да делегира цела или дел од која било задача што му е доделена според оваа Регулатива на една или повеќе трети страни, доколку третата страна може да ја врши релевантната функција барем исто толку ефективно како и телото кое делегира. Органот за делегирање останува одговорен за обезбедување усогласеност со обврските според оваа Регулатива, вклучително и обезбедување пристап до информациите неопходни за мониторинг од страна на регулаторниот орган.
2. Пред делегирањето, третата страна за која станува збор мора јасно да и докаже на страната која ја делегира својата способност да ги извршува обврските од оваа Регулатива.
3. Во случај целата задача или дел од задачите наведени во оваа Регулатива да се делегираат на трето лице, страната што ја делегира задачата мора да обезбеди постоење на соодветни договори за доверливост во согласност со обврските за доверливост на страната која ја делегира пред делегирањето.

Член 82

Мониторинг на примената на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот

1. Субјектот или субјектите кои ги извршуваат функциите на МСО се под мониторинг на регулаторните органи или соодветните надлежни органи во државата во која се наоѓаат. Други регулаторни тела или релевантни тела и Агенцијата придонесуваат за мониторинг доколку е соодветно. Регулаторните органи или релевантните органи кои се првенствено одговорни за мониторинг на НОПЕЕ и функциите на МСО целосно соработуваат и обезбедуваат пристап до информациите до другите регулаторни органи и Агенцијата со цел да се обезбеди правилен мониторинг на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот во согласност со Член 38 на Директива 2009/72/EЗ.
2. Мониторинг на имплементацијата на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот од страна на ENTSO-E во согласност со Член 8(8) од Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009 особено ги опфаќа следните прашања:
 - (а) напредокот и потенцијалните проблеми со имплементацијата на единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, вклучувајќи го изборот на различни достапни опции во секоја земја;
 - (б) изготвување на извештај за пресметка и распределба на капацитетот во согласност со Член 31(1);

- (в) ефикасноста на тековната конфигурација на областа на тргување во координација со Агенцијата во согласност со Член 34;
 - (г) ефективностa на работењето на алгоритмот за спојување на пазарни цени и на алгоритмот за усогласување на континуирано тргување во соработка со НОПЕЕ во согласност со Член 37(б);
 - (д) ефективностa на критериумот во врска со проценката на вредноста на изгубеното оптоварување, во согласност со Членовите 41(1) и 54(1); и
 - (ф) прегледот на методологијата за пресметување на планирани размени што произлегуваат од единечно day-ahead спојување на пазарот во согласност со Член 43(4).
3. ENTSO-E ќе достави план за мониторинг кој ги вклучува извештаите што треба да се изготват и сите ажурирања во согласност со став 2, на мислење до Агенцијата до шест месеци по стапувањето во сила на оваа Регулатива.
 4. Агенцијата, во соработка со ENTSO-E, до шест месеци по стапувањето во сила на оваа регулатива ќе изготви список на релевантни информации што треба да ги достави ENTSO-E до Агенцијата во согласност со Членовите 8(9) и 9. (1) од Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009. списокот на релевантни информации може да биде предмет на ажурирање. ENTSO-E ќе води сеопфатен, стандардизиран формат, архива на дигитални податоци на информациите што ги бара Агенцијата.
 5. Сите ТСО ги доставуваат до ENTSO-E информациите потребни за извршување на задачите во согласност со ставовите 2 и 4.
 6. НОПЕЕ, учесници на пазарот и други релевантни организации во врска со единечно day-ahead и intraday спојување на пазарот, на заедничко барање на Агенцијата и ENTSO-E, ќе ги достават до ENTSO-E информациите потребни за мониторинг во согласност со став 2 и 4, освен информациите што веќе ги добиле регулаторните органи, Агенцијата или ENTSO-E во контекст на нивните соодветни задачи за мониторинг на имплементацијата.

ГЛАВА V

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 83

Преодни одредби за Ирска и Северна Ирска

1. Освен за Членовите 4, 5 и 6 и учеството во развојот на условите или методологиите, за кои се применуваат соодветните рокови, барањата од оваа Регулатива нема да се применуваат во Ирска и Северна Ирска до 31 декември 2017 година.

2. Од датумот на стапување во сила на оваа Регулатива до 31 декември 2017 година, Ирска и Северна Ирска ќе спроведат подготвителни преодни аранжмани. Тие преодни аранжмани:
 - (а) да ја олесни транзицијата кон целосна имплементација и целосно усогласување со оваа Регулатива и да ги вклучи сите неопходни подготвителни мерки за целосна имплементација и целосно усогласување со оваа Регулатива, до 31 декември 2017 година;
 - (б) гарантираат разумен степен на интеграција со пазарите во соседните јурисдикции;
 - (в) обезбедуваат барем:
 - i. распределба на капацитетот на интерконекторите во експлицитна intraday аукција и во најмалку две имплицитни intraday аукции;
 - ii. заедничко назначување на капацитет за интерконектори и електрична енергија во day-ahead временскиот период утврден од пазарот;
 - iii. примена на принципот “Use it or lose it) или “Use it or sell it”(„искористи го или изгуби го“) или („искористи го или продади го“), како што е наведено во точка 2.5. Анекс I на Регулативата (ЕЗ) бр. 714/2009, за неискористен капацитет во day-ahead временскиот период утврден од пазарот;
 - (г) да се обезбеди правична и недискриминаторна цена на капацитетот на интерконекторите во имплицитните intraday аукции;
 - (д) воспоставување правични, транспарентни и недискриминаторски механизми за компензација за да се обезбеди одржливост;
 - (ѓ) поставува детален план на клучни точки за постигнување целосна имплементација и усогласеност со оваа Регулатива, кој треба да биде одобрен од регулаторните органи за Ирска и Северна Ирска;
 - (е) е предмет на процес на консултации во кој учествуваат сите релевантни страни и го зема предвид исходот од консултациите во најголема можна мера;
 - (ж) овие преодни аранжмани се оправдани врз основа на анализа на економичност;
 - (з) тоа не влијае непотребно врз другите надлежности.
3. Регулаторните органи за Ирска и Северна Ирска ќе ги доставуваат до Агенцијата најмалку на секои три месеци, или на барање на Агенцијата, сите информации потребни за проценка на преодните аранжмани за пазарот на електрична енергија на островот Ирска и напредокот кон постигнување целосна примена на оваа Регулатива и усогласеноста со неа.

Стапување во сила

Оваа Регулатива стапува во сила на дваесеттиот ден од денот на нејзиното објавување во Службениот весник на Европската Унија.

Оваа Регулатива е целосно обврзувачка и директно применлива во сите земји-членки.

Составено во Брисел на 24 јули 2015 година.

За Комисијата
претседател
Жан-Клод ЈУНКЕР